

LỤC TÍNH TÂN VĂN

Mỗi Tuần Đăng Báo

Mỗi Tháng Năm

Quán NHẬT TRINH
Boulevard Norodom N° 7

閩新省陸

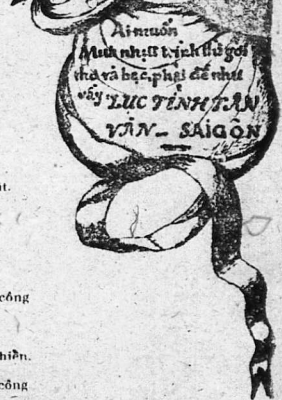
M. F. H. SCHNEIDER, SAIGON

NĂM THỨ CHÍN

SỐ 360

JEUDI 14 JANVIER 1915

MỤC LỤC

1 - Âu châu chiến tranh tân văn.	6 - Mục kích giả tự thuật.
2 - Thời sự đống thuật.	7 - Du lịch Nhatrang.
3 - Hướng truy.	8 - Tân học văn tập.
4 - Thông báo:
- Đông-dương.
Bảng danh học trò thi đậu lãnh bằng cấp Pháp-Việt sơ học.
Bảng danh các giáo-đồng thi đậu.
Âu-châu.
Cực-đông.	9 - Trích cảm tạp biên:
Nguyễn trào khai cơ công
5 - Âu châu chiến kỹ.	10 - Mìn đăm.
	11 - Cuộc chơi cho tiêu khiển.
	12 - Vải đen và vải tam-công hiệu Vạn-Hóa.
	13 - Thơ tin vãng lai.
	14 - Tin mùa màng.
	15 - Vệ sanh thiết dực.
	16 - Thuốc Goudron-Guyot

IMPRIMERIE FRANCO-ANNAMITE

F.-H. SCHNEIDER

7, Boulevard Norodom. — Saigon

SÁCH BÁN

Tại nhà in của
M. SCHNEIDER

Sách dạy nấu ăn tiếng
Langsa mỗi cuốn 2\$00.

Romans đủ thứ từ 0 f. 90
tới 3 f. 50.

Có bán giấy, mực, viết
chì, ngòi viết, thuốc,
gomme, cùng các đồ
dùng cho học trò, các
trường.

Ai muốn mua thì gọi thơ
lên ta sẽ gửi đến nhà thơ
thị phải đóng bạc trước mà
lãnh đồ (contre remburse-
ment).

TẠI NHÀ IN
ÔNG F.-H. SCHNEIDER
7, Boulevard Norodom
SAIGON

TỰ VỊ

LANGSA-ANNAM

Ông **TRƯƠNG-VĨNH-KÝ**

SOẠN

IN LẠI RỒI CÓ 1250 HÌNH

Không bì	8 \$ 00
Có bì	8 \$ 30
Lưng và góc bằng da	7 \$ 00
Bìa mềm đẹp lưng đính chữ vàng	8 \$ 00
Người mua xin đính tên mình trên lưng sách đóng kỹ thi đăng.	
Tiền gửi	0 \$ 24

HÀNG BÁN RƯỢU HIỆU

DENIS FRÈRES

LẬP RA TỪ NĂM 1862 ✦ ✦ NHÀ NGÀNH TẠI
HAIPHONG, BORDEAUX,
SAIGON, HANOI

Hàng **DENIS FRÈRES** trừu hiệu « Bonne
Mère » là thứ sa-bon tốt hơn hết các thứ khác.

Còn ai ưa dùng thứ rượu bổ, thường gọi là Quinquina
thì hãy mua thứ rượu sau này :

Một là « Toni Kola Secrestat ».

Hai là : **Saint Raphaël Ducos.**

Hàng này cũng có bán tử sắc tốt và chắc lăm, hiệu là tử
« Dubois Oudin ».

Còn ai hay hút thuốc Cigares thì mua thứ Cigares **El
Conde** thì là sẽ ưa nó vì giá đã rẻ mà lại mùi nó ngon
ngọt nữa.

Hàng này có bán đủ thứ rượu tốt xin kể sau này :

Rượu chắc trắng và chắc đỏ trong thùng và chiếc ra ve.

Rượu Champagnes : **Vve Clicquot-Ponsardin.**

» **Roederer.**

» **Moët et Chandon.**

Rượu Tisane de Champagne supérieure : **B. et S. Perrier.**

Rượu Tisane extra : **Marquis de Bergey.**

Hàng này cũng có bán thuốc gói và thuốc vắn rồi hiệu
Le Globe và giấy hút thuốc kêu là « Nil » có thứ rượu
kêu là : **vielle Eau-de-vie Dejean, Rhum Negrita.**

Liqueurs và cognacs **Marie Brizard, và Roger.**

Bière Gruber và Bière Lorraine. Rượu **Madère,**
Malaga và Muscat de Frontignan Rivoire.

Có bán máy viết hiệu **Remington** và các thứ đồ
phụ tùng.

Cũng có trữ các thứ hộp quẹt **Đông-Dương,** và ngoài
Bến-thủy, gần **Annam** và ông quẹt **Hàn-ội (Tonkin)** nữa.

Ai muốn hỏi giá thì viết thơ như vậy.

Maison DENIS FRÈRES, SAIGON

Tại nhà in ông **F.-H. SCHNEIDER**
7, Boulevard Norodom. — SAIGON

BÁC VẬT SƠ ĐỘC NHẬP MÓN

CÓ HÌNH, ông Gourdon soạn Luận về loại

KIM, TỬ, HÓA THỦ vắn vắn

Bằng chữ Langsa 0 \$ 85

Bằng chữ quốc ngữ 0 \$ 85

Tiền gửi mỗi cuốn 0 \$ 04

Tại nhà in ông **F.-H. SCHNEIDER**
7, Boulevard Norodom. — SAIGON

ĐỊA DƯ LỤC-TÍNH NAM-KỲ

chủ

Langsa, ông Rusnier soạn, tóm những điều

đại khái đương đi nước ngoài của nhà nông.

thường mại - Âu châu

Giá 0 \$ 85

Tiền gửi 0 \$ 02

ÔNG F
7. E

Lectu
0

Gồm

Trước

sa so kh

trị bày g

bài đủ

ngôn ng

Giá.

Tiền

C

THAY

TẠI T

Tại nhà

7. Bo

KIM-V

in tại r

Khôn

Có hin

Tiền

NĂM THỨ CHÍN, SỐ 860

LỤC TỈNH TÂN VĂN

聞新省六

MỖI TUẦN ĐĂNG BÁO NGÀY THỨ NĂM

Giá bán lẻ 0 \$ 20 || Đổi nhân . . . 0 \$ 20 (timbres)

GIÁ BÁN NHỰT-TRÌNH

Hàng-dương và các thuốc địa
Langsa

12 tháng 6 \$ 00
6 tháng 4 \$ 00

GIÁ BÁN NHỰT-TRÌNH

Các nước Ngoại-quốc

12 tháng 20 fr. 00

LỜI RAO CẦN KÍP

Lời cho chư-khán-quan rõ: Quán nhựt trình LỤC-TỈNH-TÂN-VAN không có can dự chi với nhà hàng LỤC-TỈNH-KHÁCH-SẠN ở ngang nhà giầy xe lửa Mỹ-tho. Ai muốn viết thư cho Bồn-quán LỤC-TỈNH-TÂN-VĂN thì phải để cho phân minh như vầy :

LỤC-TỈNH-TÂN-VĂN, Số 7, đường Norodom — SAIGON

PUBLICITÉ

Pour les annonces commerciales, demander le tarif qui sera envoyé par retour du courrier.

Pour les annonces Judiciaires et les annonces Legales, tarif spécial pour les Officiers ministériels.
On traite à forfait.

BỘ CÁO

Những lời rao về việc buôn bán, nếu gởi thư đến Bồn-quan thì Bồn-quán sẽ gởi cho một cái bản để giá phân minh.
Còn lời rao thuộc về việc hộ và lời rao theo luật buộe thì có giá riêng cho các quan chức-vụ.
Xin gởi thư thường nghi.

Cấm nhậ không ai được phép chép các bài trong Báo chương này mà đem vào nhựt trình hoặc làm sách

ÂU-CHÂU CHIẾN TRANH TÂN VĂN

(Nouvelles de la Guerre)
Communiqués

(TỪ NGÀY 5 ĐẾN 12 JANVIER 1915)

Tuy có sa mù và mưa rào làm cho đất nổi bùn-lầy, sanh bất tiện cho việc chiến tranh mặc lòng thì quân ta cũng tấn tới được khắp nơi.

Bên nước Bỉ-lợi-thời, binh ta tấn được từ 200 đến 500 thước trong mấy động cát phía trên thành Nieuport và miền Saint-georges, chiếm nhiều nhà cửa và hào lũy.

Từ sông Somme cho đến miền Argonnes, binh ta tấn tới nhiều nơi như trong miền Soupir thì đã chiếm được dãy hào-lũy thứ tư quân nghịch dài 600 thước, bên ta dùng đại-bát mà phá tan những đồn-lũy và các trại thu-ngũ quân giặc.

Trong miền Reims quân ta đã thắng nhiều trận lớn lấy được làng Perthes rồi cứ dưng rũi tới luôn. Ta thắng mấy trận ấy giết bên giặc chết vô số, còn bên ta cũng phải hao mà ít hơn.

Tại miền Argonne binh ta khi tấn khi thối. Bởi phải giao phương nhiều trận rất dữ, nên binh ta bị lui lại một ngàn thước nhưng mà nội trong 48 giờ, thì binh ta giành lại được chỗ đất đã mất và từ ấy quân ta chủ quân đất đó luôn, lại còn tấn tới một ít ở rừng Le Prêtre. Vì địa thế đất rừng này cây cối rậm rạp nên khó mà tấn cho mau đặng. Và chẳng, quân Đức hiểu rõ mấy nơi đã, chiếm đặng trong cụm rừng này thiệt là chỗ đại-thể vững chắc, nên cứ sức bảo thủ mấy nơi ấy hơn mọi nơi khác.

Tại Alsace, binh ta chiếm quân làng Steinbach và làng Burnhaupt-le haut, song ta không giữ được làng sau này vì bởi bên Đức quân bội nhiều đánh giựt lại được.

Tại xứ Pologne có một trận rất lớn đang đánh nhau trong miền Mogheli phía tây bắc thành Varsovie.

Tại xứ Galicie binh Nga cứ tấn luôn lại trong miền Bukhovine thì càng tấn mau lam.

Bạn đồng-minh ta đánh rập quân Thổ-nhĩ-kỳ trong trận ở miền Zarykamisch, bắt được trọn một đạo binh và bốn ngàn thống chế, lại rược theo một đạo binh đang vỡ chạy, lấy đặng nhiều khí giới và lương thảo.

Trong Hắc-hải (mer noire) có một tàu tuần của Nga gặp một tàu Thổ chở binh lương đi có tàu chiến theo giữ, thì tàu Nga bắn chìm, lại rược tàu chiến Thổ, chạy trốn mà cũng phải bị hư hại. Lại còn một chiếc chở lương-thảo Thổ nữa bị dụng thủy lôi phục trong biển Bosphore mà chìm.

Bên Phi-châu quân allemands tam phương đặng lấy thuộc địa Cameroon lại, song phải thất trận lại phải hao binh tổn tướng vô số.

Nhiều tàu chiến Anh đã bắn vào thành Daressalam, là kinh-đô thuộc địa ở phía đông phi-châu của allemand, thành thị sập đổ, các tàu allemand trong cửa biển đều chìm hết, bắt được 14 tên allemands và nhiều người hôn-quốc đem đi cầm tù.

Mỗi nhà thơ giầy thép đều có nhận mua nhựt trình Lục-tỉnh-tân-văn giùm

Thời Sự Tổng Thuật

(Le Courrier de la Semaine)

VỀ CUỘC THI HỘI LÃNH TIỀN TRỢ CẤP ĂN HỌC

Cuối năm rồi đã thi cử nhiều khoa, qua năm mới, ngày 11 Janvier lại còn có mở khoa thi hội lựa người cho hưởng tiền trợ cấp ăn học; kỳ sau bốn quán sẽ in bài thi, và lúc nào xướng danh rồi thì cũng sẽ in tên những người thi đậu.

Thuở trước hề học trường sơ học tỉnh đủ niên hạn rồi, thi thi khoa hội này mà lãnh tiền ăn học, cũng như học trường Bồn quốc đủ niên rồi thì thi lãnh bằng cấp tốt nghiệp. Xưa nay cũng đều như vậy, khoa thi hội này là dành để cho học trò các trường sơ học tỉnh mà thôi. Nhưng mà thuở trước học trò ngoài muốn vô trường Mytho thì phải chịu tiền, mà còn phải đợi học trò nhà-nước cấp tiền vô rồi có dư chỗ mới đậu. Bởi vậy cho nên hề học trò mà đậu quan cai trường cho phép ứng thi, thì cha mẹ vì sợ như sợ riêng vì nề. Những học trò ngoài cùng học trò nhà trường thì rớt, đâu có công học, cũng chẳng có phương thế nào mà tỏ tài năng mình đậu nữa, ấy cũng là một điều rất ngặt cho mẹ cha. Từ hai năm nay đã cải lương lại nhiều lắm, vì có thiết lập khoa thi lãnh bằng-cấp pháp-việt sơ học. Hết thấy những học trò thượng đẳng các trường sơ học và học trò ngoài đều đậu ứng thi khoa này mà lãnh cấp-bằng chứng chiếu công học bậc nhất sơ, người đều rớt chuộng. Những trò nào có bằng-cấp sơ học rồi, mà không chi học thêm nữa. có trở về nhà thì học thức cũng đủ ngày sau đến tuổi thành như ở trong làng ra bậc tử tế, kể kinh người vì. Còn như ai muốn học thêm nữa, hoặc như muốn vô trường Mytho, thì cũng phải có bằng cấp sơ học mới đậu, như vậy thì học trò lại càng lìa lạc đặng người mẫn tuệ.

Chừng một năm nữa thì trường Mytho cũng mở mang rộng lớn như trường Bồn-quốc, và tại Cần-thơ sẽ có lập một nhà trường lớn học trong đầu hết. Dầu vậy mặc dầu, chỗ học cũng còn phải thiếu luôn luôn, cho nên đơn xin thi nhiều mà phải lùa học nhón lại mới đậu. Như lựa tinh những học trò có bằng cấp sơ học, thì việc học càng ngày càng cao thêm.

Tuy đã có thi chung lãnh cấp bằng sơ học, mà quan trên cũng còn để khoa thi hội lãnh tiền ăn học dành riêng cho học trò các trường nhà nước đã có cấp bằng sơ học.

Ấy vậy là lựa lại một lần thứ hai nữa. Hễ ai thi đậu trên hết cả hai khoa thi mới đậu cấp tiền ăn học.

Năm nay số học trò thi hội ít hơn, là vì mắc bị khoa trước chừa có gấu hơi một thi, mà rồi ắt may nhiều người lại đậu phần tiền trợ cấp. Bốn quán xin cầu nguyện cho các trò thi đậu ngõ đậu ngợi khen trong như trình cho thiên hạ hay biết rõ ràng.

Nhơn dịp, bốn-quán muốn tỏ cùng chư vị khán quan có đi thi, những ý què cạn chúng tôi mới nghĩ: Muốn cho dễ hiểu thì trước hết chúng tôi xin thuật sơ công cuộc thi hội này theo bên chánh quốc Đại-pháp.

Bên Đại-pháp thì thiệt là rất khó, mà chẳng phải nhập học thì thi một lần mà thôi, song phải thi nhiều bận tùy theo tuổi và tùy theo ý mình thì mà lãnh tiền ăn học theo lớp nào trong trường. Như một tên học trò, lúc còn nhỏ lắm thì đã thi dễ, đậu có tiền trợ cấp ăn học, rồi thì sau mỗi năm phải học cho có phần điểm cho đủ số định là bao nhiêu, thì mới cứ, lãnh tiền hoài. Nay bên Namky ta nhà nước cũng đã định điều lệ như vậy rồi. Hễ một tên học trò đã đậu tiền trợ cấp rồi, thì ít năm sau, phải thi lại khoa khác khó hơn tùy theo sức tuổi nó, và theo lớp nó muốn vào học trong trường.

Tại Namky kể từ năm nay sắp tới mà thôi, hề những học trò đã có ăn tiền trợ cấp mà học không đậu phần điểm trung bình thì phải mất phần tiền trợ cấp; còn những học trò nào

thuở nay trả tiền ăn học, mà mỗi năm thi chung niên đặng phần điểm nhiều hơn hết thì được thưởng công lãnh phần tiền trợ cấp của kẻ bị bãi sỏ, xin thôi hay là qua đời để lại. Cái lương như vậy thì hơn là lệ cũ lựa người ban trợ cấp ăn học từ 13 tuổi cho đến 18 tuổi, mà bỏ phế không phần khích chút nào liết cả, hay là để cho học trò chịu tiền ăn học trả lún cho mãn bốn năm, mà không có phương nào trông cậy khuyến thưởng công lao.

Cách thi mà ăn tiền trợ cấp bên Namky ta sánh lại với bên Đại-pháp thì cũng tương tự, còn về việc gia thế cha mẹ học trò thì khác xa lắm!

Con nít cũng có đũa may đặng siêng năng, và sáng-láng lại con nhà giàu hay là nhà có ăn. Bên Đại-pháp, hề trò nào mà đậu như vậy thì chẳng hề khi nào có tiền trợ cấp, lại thêm quý nữa là cha mẹ nó lấy việc xin tiền trợ-cấp ăn học cùng nhà-nước làm sỉ-sỉ, nên chẳng hề xin. Bên Đại-pháp, hề cha mẹ nó vào đơn xin cho con phần tiền trợ-cấp ăn học, và đã có thi đậu rồi, thì quan trên cho tra xét nghiêm nhặt lắm cho biết cha mẹ các trò đậu ấy giàu nghèo thế nào.

Duy có con nhà thiếu ăn thì mới đặng chừa cho ăn tiền trợ-cấp. Bên Nam-ký con người tây cũng phải tùy theo một lệ ấy mới đặng tiền ăn học: Gia thế cha mẹ phải tra cứu nghiêm minh lắm. Còn như trợ-cấp cho học trò bồn-quốc tự xưa nay chưa hề có tra xét cho biết cha mẹ giàu nghèo. Chúng ta phải nghĩ lại, nếu ai đã đậu trời thương cha mẹ giàu có, thì lý ứng nhượng phần trợ-cấp lại cho kẻ nghèo nàn, mới là ra mặt hơn từ quảng đại.

Chúng tôi quen biết nhiều kẻ sẵn lòng mà nhượng lại cho kẻ đáng nhờ, và lại là nhà dư sức mà chịu cho con ăn học. Nhưng vậy mà có người hào phú lại cất nghĩa cho chúng tôi như vậy: Chẳng phải hà-tiền 75 nguyên bạc mà tôi để cho con tôi đi thi, song vì tôi muốn cho con tôi đặng chắc vô

trường Mỹ-thơ đặng chừa bạc

Vì hề trò nào cấp thi đặng đã, rồi có dư chịu tiền, cho thi.

Xét lẽ ấy cũn, là tùy theo bẩ đặng. Nhưng v thi trường Mỹ 100 học trò, và 150 thêm nữa.

Ấy vậy thì ch cây kẻ giàu có con học thì sẽ tiền trợ cấp lại như bên Đại-p

Có khi sau c đều phải thi Mytho, rồi hề tiền, còn tr học.

Việc ấy con chúng tôi có nào để cho c có chỗ vào tru xin từ phần t cho một trò k Ấy là một dịp Người quảng v dĩ vì thế gi

ĐẤU X

(Expositi

Cuộc đấu xã thanh hành n Tân-học-văn- des Indochino nghệ (La Socie Beaux-Arts l chung tay nh hữu ích, đặng chần cấp cho côi Pháp.

Bốn-quán xi nào này cho đến xem đượ

Hôm chũa Giêng tây, dù các sắc nhon ngựa rộn rang

Mỗi nhà thơ giấy thép đều có nhận mua nhựt trình Lục-tính-tân-văn giùm

MỖI N

Thời Sự Tổng Thuật

(Le Courrier de la Semaine)

VỀ CUỘC THI HỘI LÃNH TIỀN TRỢ CẤP ẨM HỌC

Cuối năm rồi đã thi cử nhiều khoa, qua năm mới, ngày 11 Janvier lại còn có mở khoa thi hội lựa người cho hưởng tiền trợ cấp ăn học; kỳ sau bốn quán sẽ in bài thi, và lúc nào xướng danh rồi thì cũng sẽ in tên những người thi đậu.

Thuở trước lễ học trường sơ học tỉnh dù niên hạn rồi, thi thi khoa hội này mà lãnh tiền ăn học, cũng như học trường Bôn quốc đủ niên rồi thì thi lãnh bằng cấp tốt nghiệp. Xưa nay cũng đều như vậy, khoa thi hội này là định đề cho học trò các trường sơ học tỉnh mà thôi. Nhưng mà thuở trước học trò ngoài muốn vô trường Myltho thì phải chịu tiền, mà còn phải đợi học trò nhà-nước cấp tiền vô rồi có dư chỗ mới đậu. Bởi vậy cho nên lễ học trò mà đậu quan cai trường cho phép ứng thi, thì cha mẹ vì sợ như sợ riêng vì nề. Những học trò ngoài cũng học trò nhà trường thì tốt, đều có công học, cũng chẳng có phương thế nào mà tỏ tài năng mình đậu nữa, ấy cũng là một điều rất ngặt cho mẹ cha. Từ hai năm nay đã cải lương lại nhiều lần, vì có thiết lập khoa thi lãnh bằng-cấp pháp-việt sơ học. Hết thấy những học trò thượng đẳng các trường sơ học và học trò ngoài đều đậu ứng thi khoa này mà lãnh cấp-bằng chứng chiếu công học bậc nhất sơ, người đều ước chuộng. Những trò nào có bằng-cấp sơ học rồi, mà không chi học thêm nữa, có trở về nhà thì học thức cũng đủ ngày sau đến tuổi thành như ở trong làng ra bậc tử tế, kể kinh người vì. Còn như ai muốn học thêm nữa, hoặc như muốn vô trường Myltho, thì cũng phải có bằng cấp sơ học mới đậu, như vậy thì học trò lại càng lựa lựa đậu người mẫn tuệ.

Chừng một năm nữa thì trường Myltho cũng mở mang rộng lớn như trường Bôn-quốc, và tại Cần-thơ sẽ có lập một nhà trường lớn học trong đầu hết. Dầu vậy mặc dầu, chỗ học cũng còn phải thiếu luôn luôn, cho nên đơn xin thì nhiều mà phải lựa lựa học nhón lại mới đậu. Như lựa tình những học trò có bằng cấp sơ học, thì việc học càng ngày càng cao thêm.

Tuy đã có thi chung lãnh cấp bằng sơ học, mà quan trên cũng còn đề khoa thi hội lãnh tiền ăn học dành riêng cho học trò các trường nhà nước đã có cấp bằng sơ học.

Ấy vậy là lựa lại một lần thứ hai nữa. Hễ ai thì đậu trên hết cả hai khoa thì mới đậu cấp tiền ăn học.

Năm nay số học trò thi hội ít hơn, là vì mắc bị khoa trước chừa có gót hơi một thi, mà rồi ất may nhiều người lại đậu phần tiền trợ cấp. Bốn quán xin cầu nguyện cho các trò thi đậu ngộ đậu ngợi khen trong như trình cho thiên hạ hay biết rõ ràng.

Nhơn dịp, bốn-quán muốn tỏ cùng chư vị khán quan có đi thi, những ý què cạn chúng tôi mới nghĩ: Muốn cho dễ hiểu thì trước hết chúng tôi xin thuật sơ công cuộc thi hội này theo bên chánh quốc Đại-pháp.

Bên Đại-pháp thì thiệt là rất khó, mà chẳng phải nhập học thì thi một lần mà thôi, song phải thi nhiều bậc tùy theo tuổi và tùy theo ý mình thì mà lãnh tiền ăn học theo lớp nào trong trường. Như: một tên học trò, lúc còn nhỏ lắm thì đã thi dễ, đậu có tiền trợ cấp ăn học, rồi thì sau mỗi năm phải học cho có phần điểm cho đủ số định là bao nhiêu, thì mới cứ, lãnh tiền hoài. Nay bên Namky ta nhà nước cũng đã định điều lệ như vậy rồi. Hễ một tên học trò đã đậu tiền trợ cấp rồi, thì ít năm sau, phải thi lại khoa khác khó hơn tùy theo sức tuổi nó, và theo lớp nó muốn vào học trong trường.

Tại Namky kể từ năm nay sắp tới mà thôi, hễ những học trò đã có ăn tiền trợ cấp mà học không đậu phân điểm trung bình thì phải mất phần tiền trợ cấp; còn những học trò nào

thuở nay trả tiền ăn học, mà mỗi năm thi chung niên đậu phân điểm nhiều hơn hết thì được thưởng công lãnh phần tiền trợ cấp của kẻ bị bãi sỏ, xin thôi hay là qua đời để lại. Cái lương như vậy thì hơn là lệ cũ lựa người ban trợ cấp ăn học từ 13 tuổi cho đến 18 tuổi, mà bỏ phế không phấn khích chút nào hết cả, hay là để cho học trò chịu tiền ăn học trả lún cho mãn bốn năm, mà không có phương nào trông cậy khuyến thưởng công lao.

Cách thi mà ăn tiền trợ cấp bên Namky ta sánh lại với bên Đại-pháp thì cũng tương tự, còn về việc gia thế cha mẹ học trò thì khác xa lắm!

Con nít cũng có đũa may đặng siêng năng, và sáng-láng lại con nhà giàu hay là nhà có ăn. Bên Đại-pháp, hễ trò nào mà đậu như vậy thì chẳng hề khi nào có tiền trợ cấp, lại thêm quí nữa là cha mẹ nó lấy việc xin tiền trợ-cấp ăn học cùng nhà-nước làm bở-sỉ, nên chẳng hề xin. Bên Đại-pháp, hễ cha mẹ nó vào đơn xin cho con phần tiền trợ-cấp ăn học, và đã có thì đậu rồi, thì quan trên cho tra xét nghiêm nhặt lắm cho biết cha mẹ các trò đậu ấy giàu nghèo thế nào.

Duy có con nhà thiếu ăn thì mới đậu chừa cho ăn tiền trợ-cấp. Bên Nam-ky con người tây cũng phải tùy theo một lệ ấy mới đậu tiền ăn học: Gia thế cha mẹ phải tra cứu nghiêm minh lắm. Còn như trợ-cấp cho học trò bôn-quốc từ xưa nay chưa hề có tra xét cho biết cha mẹ giàu nghèo. Chúng ta phải nghĩ lại, nếu đã đậu trời thương cha mẹ giàu có, thì lý trng-nhượng phần trợ-cấp lại cho kẻ nghèo nàn, mới là ra mặt hơn từ quảng đại.

Chúng tôi quen biết nhiều kẻ sẵn lòng mà nhượng lại cho kẻ đáng nhờ, và lại là nhà dư sức mà chịu cho con ăn học. Nhưng vậy mà có người hào phú lại cắt nghĩa cho chúng tôi như vậy: Chẳng phải hà-tiền 75 nguyên bạc mà tôi để cho con tôi đi thi, song vì tôi muốn cho con tôi đậu chắc vô

Mỗi nhà thơ giấy thép đều có nhận mua nhứt trình Lục-tính-tân-văn giùm

trường Mỹ-tho đậu chẳng ba. Vì hệ trò này cấp thi đậu đã, rồi có dư chịu tiền, cho thi.

Xét lễ ấy cũng là tùy theo b. đậu. Nhưng y thì trường Mỹ 100 học trò, và 150 thêm nữa.

Ấy vậy thì ch. cây kẻ giàu có con học thì sẽ tiền trợ cấp lại như bên Đại-p

Có khi sau c. con học thì sẽ tiền trợ cấp lại như bên Đại-p

Việc ấy còn chúng tôi ước. nào để cho có chỗ vào tru. xin từ phần thi. cho một trò kh. Ấy là một dịp. Người quảng c. vì dĩ vì thế gi

ĐẤU X

(Expositio)

Cuộc đấu x. thanh hành nh. Tân-học-văn-l. des Indochinois nghệ (La Socié. Beaux-Arts In. chung tay nh. hữu ích, đặng c. chân cấp cho c. côi Pháp.

Bốn-quán xin xảo này cho n. đến xem đượ

Hôm chày, Giêng thứ, đư. các sắc như c. ngựa rộn ràng.

Mỗi nh

trường Mỹ-tho, kéo e mỗi năm vô đặng chẳng bao nhiêu.

Vì hễ trò nào đã thi đậu có tiền tư cấp thi đặng phép vô trường trước đã, rồi có dư chỗ mới tới học trò chịu tiền, cho nên con tôi phải đi thi.

Xét lẽ ấy cũng có chỗ khả thù, nghĩa là tùy theo bây giờ thi cũng nghe đặng. Nhưng vậy đến lai niên (1916) thì trường Mỹtho cho vô thêm đặng 100 học trò, và trường Bồn-quốc đặng 150 thêm nữa.

Ấy vậy thi chừng đó chúng tôi trông cây kê giàu có đã chắc có chỗ cho con học thi sẽ sẵn lòng nhượng phần tiền tư cấp lại cho học trò khó, cũng như bên Đại-pháp vậy.

Có khi sau cũng nên buộc ai nấy đều phải thi mới đặng vô trường Mytho, rồi hễ lựa trò nghèo mà cấp tiền, còn trò giàu thì chịu tiền mà học.

Việc ấy còn hãy lưu hậu, bây giờ chúng tôi ước ao cho có vị khán quan nào đề cho con thi đậu rồi, cho chắc có chỗ vào trường, rồi tình nguyện xin từ phần tiền tư cấp nhượng lại cho một trò khác cha mẹ nghèo hơn: Ấy là một dịp anh hùng khoái cử. Người quảng đại kiến nghĩa đương vi dĩ vi thế giám.

ĐẤU XẢO KỊ NGHỆ

(Exposition des Beaux-Arts)

Cuộc đấu xảo năm nay cũng được thành hành như các năm trước. Hội Tân-học-văn-hội (La Société des Etudes Indochinoises) và hội Đấu xảo kị nghệ (La Société de l'Exposition des Beaux-Arts Indochinois) năm nay chung tay nhau bày ra một phương hữu ích, đặng có góp thêm số tiền mà chần cấp cho các kẻ mắc nạn bên cõi Pháp.

Bồn-quán xin tổng thuật cả cuộc đấu xảo này cho những chư vị không có đến xem được hiểu rõ.

Hôm chúa nhật mồng 3 tháng Giêng tây, đúng 8 giờ rưỡi ban mai, các sắc nhơn dân tề tựu rất đông, xe ngựa rộn ràng, áo xiêm rực rỡ. Kế 9

giờ quan Nguyên-soái Nam-kỳ cùng lĩnh phu-nhơn đi giá đến rạp hát langsa.

Khi quan Nguyên-soái xuống xe, đi vô đến trước cửa rạp hát, thì ông Berquet là chánh-chủ hội cuộc đấu xảo bước xuống thêm tam cấp trao tay vịnh cho lĩnh phu-nhơn bước lên thêm. Chừng vô đến cửa nhà hát, có ông Du Pac de Marsoulies là quan quản-lý phòng văn quan Nguyên-soái Nam kỳ và có đủ mặt chư thuộc viên Tân-học-văn-hội và chư thuộc viên Hội đấu xảo, đều đứng chực mà nghinh tiếp quan Nguyên-soái cùng lĩnh phu-nhơn.

Quan Nguyên-soái bước vô nhà hát rồi thi nhạc ngũ âm của người bôn quốc đánh bài « Marseillaise ». Lúc đó ai nấy đều đỡ nón, đứng lắng lặng nghe cho đến dứt bài ấy.

Kế quan chánh-chủ hội bước ra trước mặt quan Nguyên-soái diễn thuyết ít lời cảm ơn lĩnh phu-nhơn và quan Nguyên-soái chẳng nại công lao đời gót ngọc đến đây mà xem các đồ công nghệ xảo thủ nơi phòng đấu xảo.

Chừng ông chánh-chủ hội tạ ơn quan Nguyên-soái xong rồi, lại kể sơ lược qua những đại danh chư vị tài nghệ tây, nam, thanh khách, các hội khác có thông công cuộc đấu xảo ngày nay trong sáu tỉnh Nam-kỳ và xứ Cao-man.

Khi ông chánh-chủ hội nói dứt lời, thì quan Nguyên-soái đáp từ và khen ngợi công lao của Tân-học-văn-hội cùng Đấu xảo hội. Ngài xin chư hội ấy trao lại mấy lời ngài cảm ơn Đức vua Cao-man có lòng hảo tâm chẳng nề sự xa xuôi mà dự cuộc (đấu xảo cùng người langsa bày ra đó.

Ngài nói dứt lời thì các quan văn vô đều vô tay khen ngợi.

Đoạn quan Nguyên-soái cùng lĩnh phu-nhơn đi xem các món đồ đấu xảo chung trong nhà hát đủ khắp nơi.

Đây Bồn quán xin nói lược qua những đồ khéo của người Annam cho chư vị khán quan tường; chớ còn đồ của người Langsa thì sự khéo đã sẵn rồi, chẳng cần chi thuật lại.

Các đồ thêu và các thứ ren của các trò gái Annam tại Biên-hòa thật là khéo, và con gái nhà-phước mở-còi thắt nhiều thứ ren thêu nhiều tấm khảm rất dày công-phu và rất khéo. Đáng khen bà Buard trường con gái Biênhòa, cô Bazé nhà Dục-anh-đường và các Bà-phước Saigon, Tân-định và ở Lục-tỉnh khéo dạy con gái Annam nên tài hữu dụng.

Đồ cần của ông Đào-hương-Mai đã đẹp mắt lại khéo.

Còn như ông Nguyễn-tấn-Sử; ông Nguyễn-hữu-Hào; ông Trương-văn-Burong, ông Võ-thành-Đô vân vân, kỳ này thiệt đã ra tay diệu-thủ.

Sau hết những các thứ tơ lụa của nhà phước Cù-lao-giêng cũng đáng khen lắm.

Mừng cho việc công nghệ của Annam ta ngày nay tấn bộ đã lần khá hơn khi trước nhiều; như là nghề nắn hình, chạm trổ thêu dệt không còn què kệnh như kiểu cũ xưa, đã đặng có văn mà có chất nữa.

Bồn quán xin phép ngợi khen và cảm tạ những chư vị đại nhơn đã hết lòng gầy dựng nên cuộc đấu xảo này mà thông đường mở ngõ cho xứ Nam-kỳ đặng nong trang công-nghệ một ngày một tấn hóa thêm nhiều, kịp cho con mắt người đương thời sớm thấy những đồ khéo kiểu mẫu thêu hay vẽ giỏi, màu đẹp sắc tươi.

Thật cũng nhờ ơn nhà-nước Langsa có dạ nong trang nghệ-nghiệp và đăm sự tu-tướng khéo léo mà đặc dẫn vào tri-khôn của người Annam, nên nay mới đặng noi lần theo dấu văn-minh như vậy.

Nếu nhà nước Langsa mỗi việc đều sẵn lòng cùng người Annam như thế, tôi tưởng chẳng bao lâu dân ta sẽ được tiếng khéo khôn như các lân bang mà đua tranh nghiệp nghệ.

Ấy là điều mơ tưởng của người Annam lắm lắm.

Đây tôi trộm khen các ông xảo thủ Nam-kỳ đã gia công bên chi trao giới nên nghiệp giỏi nghề hay, nếu đặng càng ngày càng nong trang thêm nữa thì ấy là vui mừng cho bạn đồng ban trong chốn quê-hương ta rất nhiều.

B. Q.

Mỗi nhà thơ giầy thép đều có nhận mua nhật trình Lục-tính-tân-văn giùm

HƯƠNG TRUYỀN

(Echos)

Đôi bụng trốn đùa

Báo-chương hiệu Journal có thuật lại nhiều chuyện rất vui xảy ra trong trận giặc tại Dixmude rằng:

Ngày nọ hai bên đang đánh nhau rất hung hăng, binh ta chợt thấy bên quân Đức dựng lên một cây sào rất cao giữa quân bà quân, trên đầu sào có treo một cái khăn trắng. Binh ta thấy vậy ngỡ là quân Đức muốn bày chước chi đó, đều ngó coi tình trạng thế nào.

Xây thấy một tên lính Đức ở bên vòng hào lũy của nó chung ra, rồi bỏ thẳng qua bên ta. Quân ta cứ việc đứng coi chờ nó đến chuyên chỉ cho biết.

Song nó bỏ chậm lắm, mắc bị nước lục, phần thì mặt đất gồ-trùng. Hễ bỏ một đỗi rồi dừng lại cầm miếng giấy đưa lên vung-vơ cho quân ta ngó thấy. Hơn 30 phút đồng hồ nó bỏ mới tới đường trận của ta. Có một vị quan Bỉ bước ra hỏi nó rằng: Người đến đây có việc chi chăng? Tên Đức liền trao miếng giấy khi nãy đó cho quan Bỉ xem.

Trong giấy nói như vậy: « Quan Thống-lãnh cơ binh của chúng tôi có 400 binh, sai tôi đến xin đầu hàng, và xin bảo cứu tánh mạng chúng tôi ». Quan Bỉ hỏi: Sao không đánh nữa lại xin đầu-hàng đi vậy? — « Binh tôi đã hết lương, nhện đói đã lủi, hào-lũy lại bị nước ngập gần hết, nước đứng lên đến bụng, còn từ hướng thì thấy những lá đất vỡ sùng rền, tên bay đạn lạc, chúng tôi muốn chết cho rồi, còn hơn sống mà hành hải thân thể ».

Chú lính Đức lúc đó mình mẩy lấm lem, bộ rất sợ-sệt. Vị quan Bỉ coi bộ thiệt tình, chẳng phải bợm trá hàng, bèn đáp rằng: Như các người muốn đầu thì ta sẽ dung cho, nhưng chẳng dặng đãi-tùy binh khí ».

Tên Đức liền cúi đầu từ tạ bỏ men ra về. Có một tên lính Bỉ bèn kêu với tên lính Đức đây nói cợt rằng: « Đi cho mau mau qua ở mà sướng hơn là ở bên Đức của chú ».

Chừng tên Đức về tới bên cơ binh chung xuống dưới hào lũy của nó, bên ta hết thấy tâm dặng. Kế ước dặng nửa giờ, lại ngó thấy một đám lính Đức chung ra nữa. Quân Bỉ thấy đông rường súng muốn bắn, song các quan cai binh chẳng cho. Quân Đức đi gần đến, thấy anh nào cũng tay không, chẳng khí-giải chi hết. Ấy là dấu chỉ rõ chúng nó đầu hàng thiệt.

Lúc quân Đức bỏ ra khỏi cơ nó được chừng 50 thước, kế nghe nhiều tiếng súng bắn lên một lượt, chúng nó ngỡ rằng quân Bỉ bắn mình, nên nằm mẹp sát đất. Chúng nó

ngó ngoái lại thì thấy đạn ở sau lưng bay tới. Ấy là quân Đức bắn đám nội-công của nó. Cho nên đám binh đầu hàng này sợ quân Đức theo bắt lại bèn bỏ riết qua quân ta. Bên ta cho đầu hàng được 200 tên lính, và 2 vị quan cầm binh phần nhiều bị đạn Đức bắn chết. Hai vị quan Đức này bị trường dưới đất mình mẩy lấm lem, nên lúc mới qua khó mà phân biệt quan hay là lính, (như chồn chó vật).

Giàu-sang bức tới

Có nhiều tờ Báo-chương bên Âu-châu thuật rằng: Tại xứ Montfort-sur-Meu trong Pháp-địa, có nhiều tù Đức giam tại khám đường Montfort xi dặng một hầm vàng.

Bữa kia những tù ấy đang đào mồ đá chỗ Meu, thuộc về của ông Franquire là xã đương niên thành Breteuil. Quân Đức cuộc đất thỉnh linh xây nhằm một cái hủ bẻ ra, trong hủ ấy có 179 đồng vàng giá mỗi đồng 6 quan. Đồng vàng ấy có hình đức vua Lu-y thứ 14, và thứ 15, và có 140 đồng giá 3 quan, và 30 kilos su, lại 1 thoi vàng nện. (Bức to).

Theo luật nước thì của nọ phải chia hai phần ông chủ đất Franquire nữa, người xi dặng nữa mà thôi. (Vốn liếng gì mà tiếc).

Thật là trong lúc rũi mà may! Mấy chú Đức này chừng tan giặc, lại có của mà về cũng là toại chí.

Tiền lưng gao bị

Bên hướng Đông-phổ, quan Nga giam hơn một ngàn rưởi quân phủ-lỗ của Đức trong một thành kia, đũa nào cũng có vàng bạc trong mình nhiều. Vì là chúng nó dực đỡ của bá tánh lúc đánh bên Bỉ-lợi-thời. Trong rương tuổi của tù ấy có những lá đồ nữ-trang bằng vàng bạc đủ kiểu, chiền-chiên, cà-ra, bông-tay, dây-chiên, đồng-hồ vàng đủ thứ.

Kỳ thật quan-quân Đức khi xuất trận nơi Đông-phổ, thì trong tuổi vẫn hue, không có một xu con su mẹ.

Đã vậy mà quan Đức lại còn ra lệnh như vậy mới là dữ chó: « Hề gặp quân lính Langsa có vật chi bất câu xấu tốt, cũng bắn giết mà dặt cho dặng ». Mới là Giả-mang cho chó. (Quần khặc bạc).

LỜI RAO

Kể từ ngày 20 tháng Giêng tây, năm 1915 xe lửa Saigon-Cholon « đường giữa » sẽ bỏ nhà giầy đường MAC-MAHON và dời qua đường NÉMESIS chợ mới SAIGON.

THÔNG BÁO

(Informations)

ĐÔNG-DƯƠNG

(Indochine française)

Giá bạc (Taux de la piastre)

	8	9	10	11	12	13	14
Hàng bạc Đông-Dương	fr.	fr.	fr.	fr.	fr.	fr.	fr.
Hàng Hồngkong					2 30	2 30	2 30
Hàng Shanghai					2 30	2 30	2 30
Hàng Chartered Bank					2 30	2 30	2 30
Kho Nhà-nước	2 30	2 30	2 30	2 30	2 30	2 30	2 30

Giá lúa cũ từ 2 \$ 60 tới 2 \$ 85
" mới » 2. 20 » 2. 25

Nam-Kỳ

Đường xe lửa Đông-dương. — Đường xe lửa chạy từ Saigon ra Nha-trang.

Lời rao. — Có xe lửa mỗi tuần chạy đi từ Saigon ra Nha-trang. Vây Hàng xe lửa Đông-dương rao cho chú vị lục châu được rõ, kể từ ngày thứ 7, mồng 2 janvier 1915, có xe lửa chạy từ Phan-rang tới Tour-cham và Nha-trang chạy đi và chạy về mỗi ngày thứ bảy theo như các giờ định sau đây :

Chạy đi từ :

Phan-rang	17 giờ 33	Ngã-ba	19 giờ 30
Bà-lấp	17 » 46	Suối-môn	19 » 39
Bà-rau	18 » 05	Suối-cát	19 » 55
Kà-rom	18 » 20	Hòa-bán	20 » 15
Hiệp-mỹ	18 » 34	Suối-dầu	20 » 31
Trại-cá	18 » 46	Cây-cây	20 » 39
Ngã-ba	19 » 00	Phước-trạch	20 » 48
Bà-ngôi	19 » 18	Nha-trang	20 » 57

Chạy về mỗi ngày thứ tư dặng, kịp xe ở Phan-rang, Tour-cham 8 giờ 05 về Saigon.

Khởi sự đại tại :

Nha-trang	4 giờ 02	Ban-gôi	5 giờ 52
Phước-trạch	4 » 12	Ngã-ba	6 » 01
Cây-cây	4 » 21	Trại-cá	6 » 13
Suối-dầu	4 » 29	Hiệp-mỹ	6 » 26
Hòa-tân	4 » 45	Kà-rom	6 » 38
Suối-cát	5 » 06	Bà-rau	6 » 52
Suối-môn	5 » 21	Bà-hấp	7 » 15
Ngã-ba	5 » 34	Phan-rang	7 » 28

Saigon, le 12 janvier.
CAVILLE, Chánh Bát-ước.

Mỗi nhà thơ giấy thép đều có nhận mua nhựt trình Lục-tính-tân-văn giùm

Qui-nhơn. — Co Jourdan là Giám-đ...
mới được một c...
Đình-quang. Ch...
Coutelle đã gài b...
đng lại sa vào b...
Mới đây xung qu...
ta đảo hãm đề g...
heo hay ra làng V...
bữa nọ có con c...
lời đó bị mắc b...
mẹ bên rinh n...
một phút. Dân ở l...
đấy luôn thì sợ h...
trong đồn hay. Li...
cọp mẹ chừng th...
nó chạy àn trong...
cọp con đem nh...
đem ai cũng nghe...
Ông Giám-đốc...
tại Saigon.

Giặc Sơn-la. —
truyền tin rằng: Đ...
Văn-yên và Sơn-l...
Annam và linh...
Điện-biên-phủ bá...
Hôm 24 décembre...
quán khách và qu...
đồn lính Annam. H...
22, 23 décembre...
người xứ Senla n...
60 người. Kế ông...
toàn lính tập Ann...
quán khách liên...
Điện-biên-phủ, ch...
đang với bọn ân-o...

Có tin ở Senla...
quan hai Monceau...
decembre hồi 6 g...
đèo Campha là noi...
nội ngày ấy đến t...
Có tin khác nói...
phần nhiều không...
trong hào-lũy gần...
Sau hết có tin...
khách thất trận v...
quán lính tập đ...
trốn mất, các ch...
cây chánh-phủ, v...
còn đng sót lại t...
Cũng còn quán...
nữa.

Mỗi n

HƯƠNG TRUYỀN

(Echos)

Đôi bụng trốn đùa

Báo-chương hiệu Journal có thuật lại nhiều chuyện rất vui xảy ra trong trận giặc tại Dismude rằng:

Ngày nọ hai bên đang đánh nhau rất hung hăng, binh ta chợt thấy bên quân Đức dựng lên một cây sào rất cao giữa đám ba quân, trên đầu sào có treo một cái khăn trắng. Binh ta thấy vậy ngỡ là quân Đức muốn bày chước chi đó, đều ngó coi tình trạng thế nào.

Xây thấy một tên lính Đức ở bên vòng hào lũy của nó chung ra, rồi bỏ thẳng qua bên ta. Quân ta cứ việc đứng coi chờ nó đến chuyện chi cho biết.

Song nó bỏ chậm lắm, mặc bị nước lụt, phần thì mặt đất gò-trũng. Hễ bỏ một đi rồi dừng lại cầm miếng giấy đưa lên vung-vơ cho quân ta ngó thấy. Hơn 30 phút đồng hồ nó bỏ mới tới đường trần của ta. Có một vị quan Bỉ bước ra hỏi nó rằng: Người đến đây có việc chi chăng? Tên Đức liền trao miếng giấy khi nãy đó cho quan Bỉ xem.

Trong giấy nói như vậy: « Quan Thống-lãnh cơ binh của chúng tôi có 400 binh, sai tôi đến xin đầu hàng, và xin bảo cứu tánh mạng chúng tôi ». Quan Bỉ hỏi: Sao không đánh nữa lại xin đầu-hàng đi vậy? — « Binh tôi đã hết lương, nhin đói đã lụi, hào-lũy lại bị nước ngập gần hết, nước dâng lên đến bụng, còn từ hướng thì thấy những là đất vỡ sũng rền, tên bay đạn lạc, chúng tôi muốn chết cho rồi, còn hơn sống mà hành hải thân thể ».

Chủ lính Đức lúc đó mình mẩy lắm lem, bộ rất sợ-sệt. Vị quan Bỉ coi bộ thiệt tình, chẳng phải bợn trá hàng, bèn đáp rằng: Như các người muốn đầu thì ta sẽ dùng cho, nhưng chẳngặng dài-tùy binh khí ».

Tên Đức liền cúi đầu từ tạ bỏ men ra về. Có một tên lính Bỉ bên kêu với tên lính Đức đây nói cợt rằng: « Đi cho mau mau qua ở mà sướng hơn là ở bên Đức của chú ».

Chừng tên Đức về tới bờn cơ bên chung xuống dưới hào lũy của nó, bên ta hết thấy tâm dưng. Kế ướcặng nửa giờ, lại ngó thấy một đám lính Đức chung ra nữa. Quân Bỉ thấy đông rường súng muốn bắn, song các quan cai binh chẳng cho. Quân Đức đi gần đến, thấy anh nào cũng tay không, chẳng khí-giải chi hết. Ấy là dấu chỉ rõ chúng nó đầu hàng thiệt.

Lúc quân Đức bỏ ra khỏi cơ nó được chừng 50 thước, kể nghe nhiều tiếng súng bắn lên một lượt, chúng nó ngỡ rằng quân Bỉ bắn mình, nên nằm mẹp sát đất. Chúng nó

ngó ngoái lại thì thấy đạn ở sau lưng bay tới. Ấy là quân Đức bắn đám nội-công của nó. Cho nên đám binh đầu hàng này sợ quân Đức theo bắt lại bèn bỏ riết qua quân ta. Bên ta cho đầu hàng được 200 tên lính và 2 vị quan cầm binh phần nhiều bị đạn Đức bắn chết. Hai vị quan Đức này bị trường dưới đất mình mẩy lấm lem, nên lúc mới qua khó mà phân biệt quan hay là lính, (như chồn chó vật).

Giàu-sang bức tôi

Có nhiều tờ Báo-chương bên Âu-châu thuật rằng: Tại xứ Montfort-sur-Meu trong Pháp-địa, có nhiều tù Đức giam tại khám đường Montfort xi dặng một hầm vàng.

Bữa kia những tù ấy đang đào mồ đá chỗ Meu, thuộc về của ông Franquire là xã đương niên thành Breteuil. Quân Đức cuốc đất thành lính xây nhảm một cái hầm bẻ ra, trong hầm ấy có 179 đồng vàng giá mỗi đồng 6 quan. Đồng vàng ấy có hình đức vua Lu-y thứ 14, và thứ 15, và có 140 đồng giá 3 quan, và 30 kilos su, lại 1 thoi vàng nện. (Bức to).

Theo luật nước thì của nó phải chia hai phần ông chủ đất Franquire nửa, người xi dặng nửa mà thôi. (Vốn liền gi mà tiếc).

Thật là trong lúc rủi mà may! Mấy chú Đức này chừng tan giặc, lại có của mà về cũng là toại chi.

Tiền lương gạo bị

Bên hướng Đông-phổ, quan Nga giam hơn một ngàn rưởi quân phu-lò của Đức trong một thành kia, đũa nào cũng có vàng bạc trong mình nhiều. Vì là chúng nó dục đồ của bá tánh lúc đánh bên Bỉ-lợi-thời. Trong rương tuổi của tù ấy có những là đồ nữ-trang bằng vàng bạc đủ kiểu, chiền-chiên, cà-rá, bông-tay, dây-chiên, đồng-hồ vàng đủ thứ.

Kỳ thật quan-quân Đức khi xuất trận nơi Đông-phổ, thì trong tuổi vẫn hue, không có một xu con su mẹ.

Đã vậy mà quan Đức lại còn ra lính như vậy mới là dữ chớ: « Hề gặp quân lính Langsa có vật chi bắt cầu xấu tốt, cũng bán giết mà dục cho đặng ». Mới là Giả-mang cho chớ. (Quân khắc bạc).

LỜI RAO

Kể từ ngày 20 tháng Giêng tây, năm 1915 xe lửa Saigon-Cholon « đường giữa » sẽ bỏ nhà ga đường MAC-MAHON và dời qua đường NÉMESIS chợ mới SAIGON.

THÔNG BÁO

(Informations)

ĐÔNG-DƯƠNG

(Indochine française)

Giá bạc (Taux de la piastre)

Janvier	8	9	10	11	12	13	14
Hàng bạc Đông-Dương	fr.	fr.	fr.	fr.	fr.	fr.	fr.
Dương					2 30	2 30	2 30
Hàng Hồngkong							
Shanghai					2 30	2 30	2 30
Hàng Chartered Bank						2 30	2 30
Kho Nhà-nước	2 30	2 30	2 30	2 30	2 30	2 30	2 30

Giá lúa cũ . . . từ 2\$ 60 tới 2 \$ 65
 . . . mới » 2. 20 » 2. 25

Nam-Kỳ

Đường xe lửa Đông-duong. — Đường xe lửa chạy từ Saigon ra Nha-trang.

Lời rao. — Có xe lửa mỗi tuần chạy đi từ Saigon ra Nha-trang. Vậy Hãng xe lửa Đông-duong rao cho chú vị lục chấp được rõ, kể từ ngày thứ 7, mồng 2 janvier 1915, có xe lửa chạy từ Phan-rang tới Tour-cham và Nha-trang chạy đi và chạy về mỗi ngày thứ bảy theo như các giờ định sau đây:

Chạy đi từ:

Phang-rang	17 giờ 33	Ngã-ba	19 giờ 30
Bà-lập	17 » 46	Suối-môn	19 » 39
Bà-rau	18 » 05	Suối-cát	19 » 55
Kà-rom	18 » 20	Hòa-bán	20 » 15
Hiệp-mỹ	18 » 34	Suối-dầu	20 » 31
Trại-cá	18 » 46	Cây-cày	20 » 39
Ngã-ba	19 » 00	Phước-trạch	20 » 48
Ba-ngôi	19 » 18	Nha-trang	20 » 57

Chạy về mỗi ngày thứ tư đặng kịp xe ở Phan-rang, Tour-cham 8 giờ 05 về Saigon.

Khởi sự đi lại:

Nha-trang	4 giờ 02	Ban-gôi	5 giờ 52
Phước-trạch	4 » 12	Ngã-ba	6 » 01
Cây-cày	4 » 21	Trại-cá	6 » 13
Suối-dầu	4 » 29	Hiệp-mỹ	6 » 26
Hòa-tán	4 » 45	Kà-rom	6 » 38
Suối-cát	5 » 06	Bà-rau	6 » 52
Suối-môn	5 » 21	Bà-hấp	7 » 15
Ngã-ba	5 » 34	Phan-rang	7 » 28

Saigon, le 12 janvier.
 CAVILLE, Chánh Bát-vật.

Mỗi nhà thơ giấy thép đều có nhận mua nhựt trình Lục-tính-tân-văn giùm

Tr

Qui-nhơn. — Co Jourdan là Giám-đ mới được một c Bình-quang, Chô Coutelle đã gài bắ ông lại sa vào bầy

Mời đây xung qu ta đảo hầm để gài heo hay ra làng Vi bữa nọ có con cốp lỏi đó bị mắc bẫy c mẹ bên rinh nấp một phút. Dân ở gần ấy luôn thì sợ hãi trong đồn hay. Lĩ cốp mẹ chừng thầ nọ chạy ăn tránh cốp con đem nhốt đếm ai cũng nghe Ông Giám-đ ở tại Saigon.

B

Giặc Sơn-la. — truyền tin rằng: Đư Văn-yên và Sơn-l Annam và lính Điện-biên-phủ bá Hóm 24 và qu quân khách và qu đồn lính Annam. 22, 23 decembre người xứ Sơnla n 60 người. Kế ông toán lính tập Ann quân khách lính Điện-biên-phủ, ch đặng với bọn An-

Có tin ở Sơnla quan hai Monceau decembre hội 6 g đèo Campha là nơi nội ngày ấy đến t

Có tin khác nói phần nhiều không trong hào-lũy gần Sau hết có tin khách thất trận v quân lính tập đến trốn mất, các ch cây chánh-phủ, v còn đang sót lại t Cũng còn quân nữa.

Mỗi n

Trung-Kỳ

Qui-nhon. — Cop cái mắc bầy. — Ông Jourdan là Giám-đốc kiểm lãnh đồn Qui-nhon mới được một con cạp cái ở tại rừng Bình-quang. Chỗ này khi xưa có người tây tên Coutelle đã gài bầy ma bắt loài cạp chẳng để ông lai sa vào bầy mà bỏ mạng nơi đó.

Mới đây xung quanh đồng Di-quang người ta đào hầm để gài bầy heo rừng; vì ban đêm heo hay ra làng Vinh-thương phá ruộng rày, bữa nọ có con cạp cái con theo cạp mẹ ra đi lối đó bị mắc bầy chạy ra không được. Con cạp mẹ bèn rình núp xung quanh bầy không rọi một phút. Dân ở làng ấy thấy có con cạp ở gần đấy luôn thì sợ hãi quá. Bèn báo cho số lính trong đồn hay. Lính tới nơi, liền đi rảo kiếm cạp mẹ chừng thấy nó thì bắn nó bị vit nặng, nó chạy ẩn trong rừng. Rồi lập thể bắt con cạp con đem nhốt tại nhà quan Giám-đốc. Ban đêm ai cũng nghe nó hô van trời.

Ông Giám-đốc Jourdan có ý gởi cho sở thú tại Saigon.

Bắc-Kỳ

Giặc Sơn-la. — Dinh Thống-sứ Bắc-kỳ truyền tin rằng: Đường giầy thép thông thương Vân-yên và Sơn-la đứt rồi, nhờ có các quan Annam và lính trinh-thám ở Vân-yên và Điện-biên-phủ báo tin về cho hay như vậy: Hôm 24 decembre lối ba giờ khuya một lũ quân khách và quân Lào ở Sầm-nửa về đánh đồn lính Annam. Hai bên đánh nhau ngày 21, 22, 23 decembre quân khách thua mà lui về, người xứ Sơnla nói bèn quân khách bị mất 60 người. Kế ông quan hai Monceau đem một toán lính tập Annam đến nơi là ngày 24 thì quân khách liền táng mà tị trú trong miệt Điện-biên-phủ, chắc là nó có ý theo nhập đảng với bọn ân-cướp tại Mường-sing.

Có tin ở Sơnla báo về rằng toán binh của quan hai Monceau ở Vân-bu lên đàng ngày 22 decembre hồi 6 giờ ban mai rồi đi vòng theo đèo Campha là nơi quân khách tụ tập với nhau, ngày ngày ấy đến tại Sơnla.

Có tin khác nói một lũ khách rất đông và phần nhiều không có súng và đồ ăn đang núp trong hào-lũy gần bên đồn Sơnla.

Sau hết có tin thứ nhì nói chắc rằng quân khách thất trận và mất quân bội nhiều. Có quân lính tập đến tiếp viện, đánh quân khách trốn mất, các chúa sóc mọi Thái tó lòng tin cậy chánh-phủ, và lo đi nã tróc đám ăn cướp còn đang sót lại trong một hai nơi.

Cũng còn quân lính đến tiếp ứng Sơnla nữa.

BẢNG DANH HỌC TRÒ THI

Đậu lãnh bằng cấp Pháp-Việt sơ học Ngày 23 Novembre 1914.

Liste des candidats reçus à l'Examen du Certificat d'études Primaires Franco-annamites du 23 Novembre 1914.

Tỉnh Bắcliêu (Không có)

Tỉnh Bàrja

- Phạm-hữu-Chi Lê-văn-Ngôn
Trần-vân-Chuân Phạm-vân-Vê
Lê bá-Hỏi Nguyễn-vân-Đạt
Lê-văn-Ký Trần-thương-Tử
Mai-vân-Khuê Lê-trung-Tùng
Huỳnh-vân-Nghị

Tỉnh Bêntre

- Bùi-vân-Thua
Nguyễn-vân-Từ Lai-vân-Thập
Võ-vân-Trị Ngô-vân-Ký
Trương-vân-Tiền Nguyễn-vân-Sâm
dit Lâu

Tỉnh Biênhòa

- Nguyễn-vân-Miền Nguyễn-hữu-thê
dit Cầm Nguyễn-vân-Thời
Nguyễn-vân-Sến Tống-vân-Đàng

Tỉnh Châudôc

- Nguyễn-vân-Hùng Phạm-vân-Đa
dit Thường Nguyễn-vân-Nghĩa
Nguyễn-đức-Chế Phạm-hữu-Mai
Trương-vĩnh-Cầu

Chợlơn (Ville)

- Huỳnh-vân-Huê

Tỉnh Chợlơn (province)

- Nguyễn-vân-Dương Lê-dinh-Vinh
Trần-vân-Rạng Tống-vân-Thiên

Tỉnh Gòcông (Không có)

Tỉnh Giãđinh

- Nguyễn-hữu-Đắc Phạm-vân-Nếp
Lương-vân-Hầu Nguyễn-vân-Long
Hồ-vân-Ky Hồ-vân-Sửu
Võ-phạm-Hộ Nguyễn-vân-Tý
Nguyễn-vân-Kiểm Lê-vân-Tinh
Võ-vân-Lúa Nguyễn-vân-Thơ
Nguyễn-vân-Lục Lương-vân-Tráng
Võ-vân-Lục Lê-vân-Ngôn
Nguyễn-vân-Mậu Mông (Laotien)
Lê-vân-Mỹ

Tỉnh Longxuyên (Không có)

Tỉnh Mytho

- Nguyễn-vân-Hà Phạm-vân-Sáo
Nguyễn-hữu-Quần

Tỉnh Rạchgiá

- Lê-vân-Báu
Trần-vân-Đông Đoàn-hữu-Quế
Nguyễn-cao-Siêu

Saigon (Ville)

- Lê-vân-Chức Lê-văn-Báo
Lê-vân-Có Võ-vân-Dương
Phan-vân-Đương Võ-vân-Ngọc
Nguyễn-thời-Hiến Trần-v.-Phát dit Bach
Trương-vân-Huỳnh Nguyễn-vân-Thinh
Tạ-vân-Sĩ Nguyễn-dăng-Lâm
Nguyễn-vân-Triều Nguyễn-vân-Mười
Nguyễn-thành-Trọng Nguyễn-vân-Thiệt
Nguyễn-vân-Nhon Nguyễn-vân-Thái

Tỉnh Sóctrăng

- Phân-Quan Dương-vân-Son

Tỉnh Tânan

- Bùi-vân-Minh.

Tỉnh Tâyninh

- Võ-vân-Bằng Phan-vân-Ngã
Trương-vân-Có Đoàn-v.-Thiệt dit Sum
Trần-vân-Hiền Phạm-vân-Thành
Nguyễn-vân-Hóa Nguyễn-vân-Tương
Võ-vân-Lê Lê-vinh-Huê
Trần-vân-Liên

Tỉnh Thủ-dầu-một

- Nguyễn-vân-Phép

Tỉnh Tràvinh

- Lâm-vân-Nghị Tạ-quan-Huy
Lê-vân-Quới Đoàn-vân-Sang

Tỉnh Vinhlong (Không có)

BẢNG DANH CÁC GIÁO TÔNG THI ĐẬU

Ngày 7 Décembre 1914

Liste des candidats

définitivement reçus à l'Examen du Certificat d'aptitude à l'Enseignement préparatoire franco-annamite du 7 Décembre 1914

Bên-quán chưa được số học trò thi đậu tỉnh Bắc-liêu chừng nào được sẽ ấn hành liền.

Tỉnh Bêntre

- Vân-viết-Ghê Huỳnh-vân-Lục
Nguyễn-vân-Hội Phạm-vân-Ngã
Lê-vân-Huê Phan-vân-Tươi

Tỉnh Biênhòa

- Lâm-vân-Điện dit Sinh
Trần-vân-Điện dit Long

Tỉnh Cãnthơ

- Trần-thị-Quyên Lê-vân-Trương
Bùi-quang-Đạo Võ-vân-Trúc
Trần-vân-Ninh Lữ-tiểu-Viên

Tỉnh Châudôc

- Nguyễn-vân-Đinh

Tỉnh Gia-đinh

- Phạm-vân-Chị Trần-vân-Tổ
Đào-vân-Cương Ngô-thiên-Xên
Trần-vân-Dư Trần-vân-Ảnh
Trần-vân-Dầu Mông
Nguyễn-vân-Đàng Lê-vân-Ngôn
Hồ-vân-Đông Trần-vân-Hầu
Trần-vân-Giỏi Nguyễn-vân-Đứ
Nguyễn-vân-Hanh Nguyễn-vân-Huỳnh

Mỗi nhà thơ giấy thép đều có nhận mua nhứt trình Lục-tính-tân-văn giùm

Võ-vân-Hữu Nguyễn-vân-Hòa
 Đô-hữu-Khoan Đặng-vân-Ký
 Trần-quan-Linh Tô-phương-Ký
 Hồ-vân-Mạnh Nguyễn-vân-Lai
 Ngô-vân-Mậu Đỗ-vân-Lấn
 Trần-thành-Phát Nguyễn-vân-Mùi
 Phạm-vân-Rượu Lê-vân-Mùi
 Lê-vân-Sáng Nguyễn-vân-Nhiều
 Nguyễn-vân-Song Ngô-vân-Nhuông
 Trương-quang-Sổ Trần-vân-Phiên
 Nguyễn-vân-Sinh Trần-vân-Quần
 Lê-vân-Sến Chung đức-Sóc
 Hà-vân-Sua Nguyễn-vân-Đậu
 Lương-vân-Thái Hồ-vân-Sang
 Phạm-kim-Thinh Nguyễn-vân-Ngôn
 Phạm-vân-Tính Nguyễn-hữu-Chiêu

Tỉnh Gò công

Lê-vân-Ngọc Nguyễn-vân-Trọng
 Vương-quan-Khiêm Lê-vân-Đặng
 Nguyễn-huỳnh-Mai Đỗ-vân-Du
 Huỳnh-vân-Hai

Tỉnh Mytho

Ly-hiệp-Son Huỳnh-vân-Nhuận

Tỉnh Rạch giá

Lê-vân-Báu

Tỉnh Sóc trăng

Trịnh-vân-Đáng đit Thân

Tỉnh Tân an

Phạm-vân-Thinh Lê-vân-Chánh
 Phạm-vân-Công Trần-vân-Lựa
 Đặng-vân-Truyền

Tỉnh Tây ninh

Đặng-vân-Sỹ Nguyễn-vân-Chối
 Nguyễn-vân-Tánh Trần-vân-Độc
 Trần-vân-lliểu Võ-vân-Lễ
 Nguyễn-vân-Hòa

Tỉnh Thủ-dầu-một

Huỳnh-vân-Khoái Mai-vân-Nai
 Trần-vân-Phát Nguyễn-vân-Tập

ÂU-CHÂU (Europe)

Pháp-quốc (France)

Nữ tước Phan-châu-Trinh. — Quan Toàn-quyền Đông-dương mới cho hay tin rằng người Phan-châu-Trinh và hai tên đồng-lúa là Phan-vân-Trường, Nguyễn-chung-Nguyên bị bắt tại Kinh-thành Paris vì mật thông với đảng-ngụy xúi đạo hồi-hồi và dân phật-giáo mà làm phản với Anh-quốc và Pháp-quốc, Tòa đang tra cứu vụ tạo phản này.

Trận-đồ của quan Thống-soái Joffre. — Quan Thống-soái Langsa Joffre quyết lập ra diệu kế đuổi hết quân Đức cho khỏi các miền hướng bắc Pháp-địa và tỉnh Alsace.

Có tin giáy thép báo rằng ngài chiêu binh dăng đánh một lần cho xong, trận đồ sắp đặt rồi, đang chờ lệnh truyền dăng xuất chiến.

Đức-quốc (Allemagne)

Có tin giáy thép bên Huê-kỳ báo rằng Đức Giáo-hoàng benoit XV gởi lời xin Hoàng-đế Đức Guillaume II đình chiến trong dịp lễ sinh-nhật. Đức Guillaume đáp từ rằng nếu các nước Đồng-minh bằng lòng huân chiến thì mình cũng sẵn lòng. Kỳ thiệt trong ý không chịu đình chiến, nước Ngalatr cũng muốn chiến luôn như vậy.

Khi Đức-hoàng Guillaume được tin chiếc tàu Emden bị đánh chìm thì có làm tờ hiệp-đu khen tàu ấy tuy vô phước trong giờ sau hết, mà danh giá hồi còn rạng ngời bốn biển. Đức-hoàng lại nói thêm: chầy kíp sẽ có một chiếc Emden mới vược sang từ hải mà mạnh mẽ oai dăng hơn chiếc Emden sau lại sẽ đình « hồng thập tự công bài », để làm kỷ niệm chiếc Emden thứ nhì.

Báo Standard nói Đức-quốc thấy vô phương cầu-hòa riêng từ nước đồng-minh thì tính xin đình chiến trong cả mùa đông. Chánh-mục đích cuộc đình chiến là nhơn dịp ấy Đức-quốc sẽ lo dựng mưu phao tin giả cho các nước đồng-minh ra bắt thuận với nhau. Và Đức-quốc tin hẳn hữu rằng sẽ có ngày các nước ấy tương tâng cùng nhau.

Anh-quốc (Angleterre)

Chiếm cù lao Chypres. — Anh-quốc mà với chiếm cù lao Chypres vì nghe đồn trong đất cù lao này chẳng thiếu gì mỏ dầu lửa. Đã có thí nghiệm nhiều nơi, thì đặc kỳ sở hào luôn.

Thổ-nhĩ-kỳ

Báo Secolo nói số lính Thổ-nhĩ kỳ đang xuất trận là 70 muôn người phân ra làm 13 đạo binh. Đạo binh thứ nhất đóng tại Đô thành Constantinople; đạo thứ nhì tại thành Andrinople; đạo thứ ba ở thành Radoslo; đạo thứ tư và thứ sáu giữ bờ cõi bên biển Marmara. Đạo binh thứ năm giăng ra tại Tehataldja. Sáu đạo binh này chia làm hai đại-đạo.

Quan Đô-đốc Đức Liman von saunders thống lãnh đại-đạo thứ nhứt. Quan Thủy-bộ-thượng-thor thổ D'. Jemal pacha thống lãnh đại-đạo thứ nhì.

Đạo binh thứ bảy đóng bên xứ A-rap, đạo binh thứ tám đóng phía cửa Darda, nuelles phía hữu nước Egypte (ai-cập) hiện bây giờ thì đóng giữa làng Jaffa và làng Maars. Đạo binh thứ chín ở tại Erzerum; đạo binh thứ mười tại Sampsun về miệt Hắc-hải (mer noire) đạo binh thứ mười một, cũng kéo đến miền Erzerum; đạo binh thứ mười hai kéo qua thành Damas; đạo binh thứ mười ba đóng tại thành Bagdad.

Binh Thổ-nhĩ-kỳ tuy vào trận mà đánh giặc cách bơ thờ, vì hiểu biết là vô phương địch lại với quân Nga. Như bên ranh Caucase mà Thổ làm tuồng hung

Quân Ấn-độ dùng xa chiến, hỗn sát với quân Đức trong trận lớn tại sông Marne

Mỗi nhà thơ giáy thép đều có nhân mua nhứt trình Lục-tính-tân-văn giùm

hàng thì là có ý quốc thỏa dạ và có ý dọa các nu

CỰC-ĐÔNG

Cước chiến sau khi lai hạn

Ngày mồng 5 trong thành lai hạn chủ bút nhứt-lỗ hiệp-lũ với nhau đạo ngoài bờ biển đồ thường-phục đường như không vật gì vậy. Con n

làng chi xứ, gặp chạy ngang qua kéo nhau đi ra lệ hồi Nhứt-bồn hạ vậy, song nay nh

buôn bán như thờ việc hằng buôn đánh chữ máy sả vong quốc bản. C

ngồi nơi nọ nơi trà tàu, hoặc cật

Đạo phi công phi-công đánh g

rằng: Từ khi có đến máy bay, tr

thứ nhứt! Chún

giặc không biết trước khi hạ đ

đoàn máy bay b

xem đường như

hay đi coi trái p

trình trạng quân

Lên máy bay m

nhau vòng cầu l

đẹp mắt quá chứ

bóng hội phần.

ÂU-CHÂU

(Histoire de D'APRÈS

Ngày mồng Ngày hôm nay mặt Tây khôn

(1) Cõi lại Luc 345, 346, 347, 348, 359.

Mỗi r

hàng thì là có ý làm cho Đức-quốc và Áo-quốc thỏa dạ với mình cho trọn đạo thầy trò.

Còn như Áo mà đánh xứ Caucase là có ý dọa các nước Balkans mà thôi.

CỰC-ĐÔNG (Extrême-Orient)

Cuộc chiến tranh bên Giao-châu lúc sau khi lai hàng.

Ngày mồng 8 decembre sau bữa quân Đức trong thành lai hàng, hi những chur vi báo-quân chủ bút nhật-bản thấy quân Đức vây đoàn hiệp lủ với nhau dắc dờn bà con nít theo đ đạo ngoài bờ biển và trong vườn bông, mặc đồ thường-phục hát lý dờn chơi với nhau đường như không biết cái sĩ nhục thất địa là vật gì vậy. Con nít Đức đạp xe máy chạy cùng làng chi xứ, gặp đám lính nhật bản ở đầu thì chạy ngang qua mặt cho họ xem coi. Ai nấy kéo nhau đi ra hàng phố coi đóng cửa, như hồi Nhật-bản hạ được Lữ-thuận (Port-Arthur) vậy, song nay nhiều tiệm còn mở cửa cứ việc buôn bán như thường. Nhiều người Đức làm việc hàng buôn ngồi bureau ngắm ống điếu đánh chữ máy sắc điện vẫn không thấy chi là vong quốc hạn. Còn lính Nhật-bản tuần thành ngồi nơi nọ nơi kia, gặp người Đức đem nước trà tàu, hoặc cà phê bán cho, mà bán mắc quá.

Đạo phi cơ Nhật-bản. — Một quan võ phi-công đánh giặc Giao-châu về thuật lại rằng: Từ khi có máy bay đến nay, mới dùng đến máy bay, trong trận Giao-châu là lần thứ nhất. Chúng tôi bay đi thám thính giặc không biết là máy lần mà kẻ. ít ngày trước khi hạ được Thanh-đảo thì có một đoàn máy bay bên chúng tôi cất lên không-xem dường như là một bầy chim én. Bữa ấy bay đi coi trái phá của Nhật hẳn bao xa, và tình trạng quân giặc có thu thế nào.

Lên máy bay mà xem trái phá hai bên bắn nhau vòng cầu lên trời nhiều xuống đất thì đẹp mắt quá chừng, ngộ hơn là coi đốt pháo bông hội phiên.

Bình ta ở hướng tây bắc thành Wally và trong miền Argonne tiến luôn.

Đạo chiến thuyền Anh-Pháp bắn vào cửa Dardanelles. Quân Anh mới chiếm được cửa Akaba ở giáp giới ranh Thổ-nhĩ-kỳ và Ai-cập (Egypte).

Bên xứ Pologne quân Nga tiến cũng như bên Galicie. Ở miền này Nga lại tấn binh được qua sông San. Thành Thanh-đảo bên Tàu sấm sủa lai hàng.

Quân Bỉ báo tin về nói quân Đức thời bộ ở hướng đông miền Yser giữa Nieuport và Dixmude. — Nước Serbie cũng dứt cuộc giao-thiệp với Thổ-nhĩ-kỳ. Quan sứ-thần Thổ-nhĩ-kỳ bên nước Đại-pháp chưa lấy tờ thông hành, không biết còn đợi chi đó nữa. Ông Salandra bên nước Ý đạilợi (Italie) lập thành tân chánh-phủ.

Ngày mồng 6 novembre 1914. — Bình ta cũng nhận tin lành về luôn. Ngày bữa nay thì bên mặt đông-phổ quân Nga lại dắc thẳng, quân Đức bị đánh lui, cứ lo cụ thủ chó không dám khơi chiến.

Quân Nga cũng đuổi được quân Đức ra khỏi xứ Pologne, bên miệt Kielce và chỗ đại thế Sandomir, quân Nga đánh lui được quân Áo, và chiếm một phần sông San. Ấy là ba trận đại thắng của Nga. Quân Nga cũng đang đương oai dụ võ với Thổ-nhĩ-kỳ ở ranh xứ Caucase. Quân Nga xăm lảng được bờ cõi Thổ-nhĩ-kỳ.

Bên Đại-pháp, cho tới chiều ngày nay mà chưa được tin chi lạ, có tin giấy thép báo hai bên cũng cầm đồng, bình ta tấn được một chút phía Mes-sines về mặt bắc. Có nhiều nơi binh ta xáp chiến với giặc, hai bên bắn nhau dữ lắm mà nhứt là ở hướng tây miền Lens thân giữa tỉnh Somme và tỉnh Acre về quận Argonne và rừng Apremont. Có nhiều tin làm chứng rõ quân Đức nó bị chặn đường tại miệt hướng bắc.

Các nước Balkans đang bàn luận cùng nhau về cuộc chiến tranh chẳng ngớt, nhứt là từ khi ông Salandra đứng đầu lập chánh-phủ bên I-đại-lợi thì việc thương-thuyết càng rộn ràng thêm nữa.

Nước Bulgarie thì cứ quyết ở trung lập cho đến cùng.

Bình đồng-minh bắn phá nhiều nơi trong cửa Dardanelles. Chẳng nay thì mai xứ Giao-châu bên Tàu sẽ lai hàng.

Ngày mồng 7 novembre 1914. — Hôm nay tại nhà thờ chánh Thành Paris có làm một lễ trọng thể cầu cho các linh hồn quân lính tử trận. Đức giám quốc, quan Binh-bộ, Thủy-bộ, và quan Ngoại-bộ Thượng-thor, có sai kẻ đại-biểu châu lễ.

Bên mặt tây Pháp bữa nay hai bên giặc sức đồng nhau, chớ hôm đầu thì bên quân Đức thắng số hơn. Xét lại thì không nên kể quân Đức là mạnh luôn, có ngày sẽ thấy là bên Đồng-minh mạnh hơn.

Bởi vì Đức-quốc thấy bên mặt Đông-phổ quân Nga thì đồng mà bên mình thì thiếu sức cự đương bên sang bớt lạng bên Bỉ-lợi-thời và Pháp quốc qua Đông-phổ.

Quân Đức và Áo tính thời bộ đề cho Nga tiến. Đức-Hoàng-Đế Nga Nicolas ra chiến địa viếng tam quân.

Bên Mexique có nội loạn. Pháp-quốc và Anh-quốc hạ chiến thư cho Thổ-nhĩ-kỳ. Nước Batur (Perse) cáo với Liệt-cường sẽ ở trung-lập và xin Anh-quốc bảo thủ việc trung-lập ấy.

Đọc theo bờ biển Chili có 4 chiếc tàu trận của Đức xáp chiến với 4 chiếc tàu trận của Anh. Hai chiếc tàu Anh bị phá hư nhiều, một chiếc hiệu Monmouth chìm ngấm.

Trận ấy đánh nhau trót một giờ đồng-hồ.

MỤC KỊCH GIẢ TỰ THUẬT

(tiếp theo) (Récit d'un témoin)

QUÂN ĂN CƯỚP

Charleroi 2 septembre. — Bữa nay quân Đức dân yết thị rằng:

Tin thắng trận

Quan cai đồn langsa tại Montmédy ở địa giới Pháp đã bị bắt rồi. Quân Đức ta đã hãm đặng đồn.

ÂU-CHÂU CHIẾN KỶ

(Histoire de la guerre européenne) (D'APRÈS LES JOURNAUX) (1)

XIII

Ngày mồng 5 novembre 1914. — Ngày hôm nay binh Đồng-minh bên mặt Tây không có báo về tin chi lạ.

(1) Coi lại Lục-tính-tân-văn số 339 và số 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 355, 359.

Mỗi nhà thơ giấy thép đều có nhận mua nhật trình Lục-tính-tân-văn giùm

«Hương Đông, do-đốc Von-Hindenburg đánh nát 3 đạo binh của Nga. Bắt được 6 ngàn tù và hai quan do-đốc Nga, đầu được binh kỳ rất nhiều.

Charleroi, le 1er septembre 1914.
Ký tên: Đò-đốc.»

Ngày hôm nay từ xế chiều không còn nghe tiếng súng đồng nữa. Đầu đó chỉ thấy những xe chở kẻ bị thương tích ở nhà thương Gosseties và Junret đã 8 ngày rồi đang đem về Đức-quốc.

Tại trại lính thành Charleroi quân Đức rú nhau cướp bóc đồ đạc của quân lính langsa và quân Đức đã chết mà còn bỏ của lại nơi chiến địa.

Tại nhà giấy xe lửa, xe lửa chở đến 150 người bị thương có 5 người lính langsa bị thương cũng chở theo một lược.

Ngày mai xe lửa đưa rước bộ hành như thường. Trưa bữa nay xe lửa ở thành Charleroi chạy đi thành Chimay ngã Mariembourg đưng xe lửa ở Malcourt chạy về ngang chỗ hang núi Ham-sur-Heure. Quân lính bị thương nhiều.

Còn xe chở bộ hành trật đường rầy đi không được phải ngừng lại lâu.

Quân Đức ra một yết thị mới dạy dân phải cấp báo cho quan trên hay những nơi nào có trữ dầu Beuzine đặng cho xe hơi chạy. Xưa rầy quân Đức tìm dầu essence

mà trữ cho nhiều, đặng có đủ dầu cho xe chở quân lính và khi giới vào Pháp-địa. Quân Đức bữa nay sang qua nước Bỉ-lợi-thời đông quá sức, ga nào cũng thấy quân Đức, đang tản ra đi kiếm nước rửa xe chở đồ quân khi, và vào mấy làng phố đói đồ ăn, thuốc đạn súng ống. Song lần này chúng nó mua chớ không dợt của.

Hôm qua quân Đức sang qua tới Thuillies thập từng 3 chiến xe lửa đi tới Chimay và qua bên Pháp địa. Kế đó có đánh một trận tại Thuillies, quân Đức thối bộ. Còn lính bị thương thì chở về thành Charleroi.

Tôi chẳng rõ khi hai bên đánh nhau quân lính chết là bao nhiêu. Mà bên Đức nhiều quá.

Quân Đức cứ đào hào lũy chạy dài theo đường Chatelet và Mont-sur-Marchiennes.

Quân Đức dân nhiều vết-thị báo tin rằng chúng nó thắng trận nhiều nơi. Sở tham tán ra lệnh dạy dân trong thành mỗi nhà phải sắm nước cho sẵn và phải nộp thú vật cho quân lính dùng. Giá bao thì quân Đức sẽ thối hồi lại cho.

Cấm ra đường từ 10 giờ tối đến 5 giờ sáng. Đạo xem các nhà giấy xe lửa thấy quân Đức xúm nhau nấu xúp, gọt khoai, phơi bánh mì ra trữ trong thùng lâu ngày nổi mốc meo.

Đúng 7 giờ tối xe lửa chở lính chạy qua

nước Langsa. Tôi đi dạo nửa không được vì có quan lính cấm ở ngoài đàng đêm tối tâm, nên tôi bèn trở gót về nhà nghỉ. Về nhà gặp một người bạn hữu ở thành Bruxelles ghé thăm tôi. Hồi đó là 9 giờ. Người ấy nói quân Đức cứ chiếm quân thành Bruxelles, nào đến vua, nào công thự đều về tay Đức ráo. Còn tại thành Malines hai bên đang đấu chiến với nhau, ở tại thành Anvers nước sông cứ đưng lên khắp cả thành và cả các pháo đài. Quân lính Đức còn đánh thành Anvers mà hăm chưa được vì quân Bỉ đánh thủ từ.

Vua Bỉ hết lòng tin cậy quân mình. Những quân lính ở thành Anvers vận lương thảo ngoài tàu Anh đem về ăn mà chịu với giặc. Quân Đức đóng 4 đạo binh tại thành Compiègne bên nước Langsa.

Quân Đức bỏ vây thành Paris, thành-phủ dời xuống Bordeaux.

Thành Louvain bị phá binh địa, ngoại trừ dinh thành phố. Xã trưởng thành ấy bị bắn chết.

DU LỊCH NHATRANG

(Tiếp theo)

(Une excursion à Nhatrang)

Rạng ngày đó nhằm mùng 7 annam, 6 giờ sớm mai tôi sửa soạn đồ hành-lý, đúng 7 giờ tôi lên xe thăng ra Hiệp-mỹ, tôi ghé lại đó trước thăm người anh em bạn của tôi, sau xem phong cảnh nơi cửa Cam-linh trót thể, (tại gare Hiệp-mỹ đi bộ ra cửa Cam-linh nửa giờ đồng hồ).

Cửa Cam-linh này là nơi phong cảnh rất xinh: Cõi cũng như một cái hồ lớn; xung quanh thì núi non chơn-chở, cây-cỏ sum-sê, còn ngó ra ngoài cửa thì: Mênh-mông bể cả màu xanh lét, đồ-sộ non cao đá chấp chông.

Tại Hiệp-mỹ đây cách đời ba năm trước, có cây rậm rạp rừng núi é hề; hùm hổ vây đoàn, nai hưu kết bạn. Song cuộc đời đời đời, trước oan vu, nay đã mở mang, tới lui buôn bán nhộn nhạo, rộn rục người qua kẻ lại.

Ấy cũng là nhờ mới năm 1913 đến nay, có một người Langsa tên là M. Arfeuille đến chim cứ khai đường mở ngõ, mường nhơn dân cuộc gốc vỡ rừng, trồng tía những là dứa, bông vải, cùng các loài cây trái khác vân vân.

Tôi ở tại đó 3, 4 ngày, chơi bời hí hạ, lên đèo xuống suối, gỏi biên thị rừng. Qua ngày 12 từ biệt lên xe đời gót ra Nha-trang.

Từ Hiệp-mỹ ra đến gare Trại-cá, Ba-ngòi, phong cảnh cũng là xinh: Dọc theo đường xe lửa, nhiều hòn núi rất cao, nhiều cảnh rất đẹp, lại có nhiều người Langsa khản đất lập vườn trồng cao-su dứa-mía làm

rượu mùi, cũn buôn bán có vượng.

Tại Ba-ngòi đều có ghe đi ngoài biển, cá xây một cái đê xe lửa thẳng chuyên hàng hao rất nhiều từ Ba-ngòi ra núi non lại cá

Đoạn xe tới xe ngựa đi tới người anh em Thái-Hoàng, và do chơi 2 ngày Chục lên đến cuộc ở ăn và trang xuống lên thành cũn ra tới Nh

Trong xứ n cũng là nhiều đặng; nhưng người bôn-ti khác.

Còn cuộc th khách cũng l nam ta thì b không nghề l

Buôn-báu k Ô-ào oai-gh

Nha-tr

Trời thanh

Thủ-bị non

Quanh-qu

Ê-hề trái m

Muôn-trung

Ngân dạm

Cái cảnh tu

Kìa là tru t

Gò-công,

TRICH

(Mélanges

NGUYỄN TR

Les homm

« Và lại

« triều đình

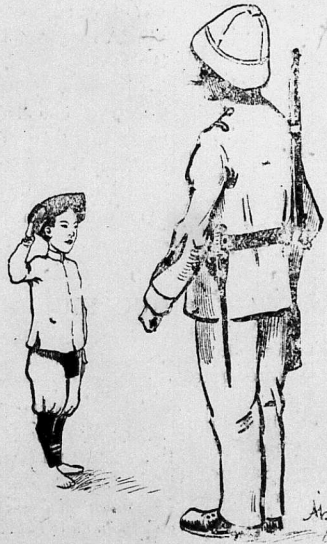
« minh cùng

« đến nỗi r

« mấy năm

« ở Thanh,

— Nếu mầy học hành, tập luyện giỏi thì chắc ngày sau sẽ được làm thầy đội đồng lon kim-tuyên tốt quá.
— Dạ, phải. Chừng ấy tôi sẽ đặng hút thuốc hiệu DOLLAR.

Mỗi nhà thơ giấy thép đều có nhận mua nhựt trình Lục-tỉnh-tân-văn giùm

ruộng mui, cửa nhà ăn ở cũng đông. cuộc buôn bán có lẽ càng ngày càng thịnh vượng.

Tại Ba-ngôi đây mỗi kỳ tàu ra vô Hà-nội đều có ghé đó, cái cầu tàu làm tuốt ra ngoài biển, cách mé bờ hơn 1000 thước, xây một cái đường bằng đá đặt đường sắt xe lửa thẳng tới đầu cầu, cho tiện bề chở chuyên hàng hóa. Cái đường ấy thiết tốn hao rất nhiều, mà công trình rất lớn. Còn từ Ba-ngôi ra tới gare Nha-trang, rừng núi non lại càng nhiều hơn nữa.

Đoạn xe tới gare *Nhatrang*, tôi mừng xe ngửa đi thẳng xuống *Chục* viếng hai người anh em bạn của tôi là M. *Nguyễn-thúc-Hoàng*, và M. *Đình-son-Thường*; tôi ở đó chơi 2 ngày, dạo khắp các nơi, từ dưới *Chục* lên đến thành *Nhatrang*, cho biết cuộc ở ăn và phong cảnh, (tại gare *Nhatrang* xuống đến *Chục* 5 kilômét tại *Chục* lên thành cũ *Nhatrang* 12 kilômét. Từ *Sai-gon* ra tới *Nhatrang* 410 kilômét).

Trong xứ này ruộng nương vườn—tức cũng là nhiều, tuy không bị trong sáu tỉnh đặng; nhưng lúa mỗi năm cũng đủ cho người bản-thổ ăn dùng, khỏi mua nơi khác.

Còn cuộc thương-mãi, thì người Thanh-khách cũng lười hết lợi-quyền. Người an-nam ta thì bán buôn chút đỉnh mà thôi, không nghề làm ăn chi lớn. Thật là :

*Buôn-báu kinh-dinh nhường chủ Khách,
Ô-đo oai-thể sợ ông Tây.*

Nha-trang phong cảnh kỳ tam

*Trời thành lần bước đến Nha-trang,
Thù-dị non-sông hưởng bỉ-bàng;
Quanh-quèo biết bao hang núi thăm,
Ê-hề trái mấy khúc đèo ngang.
Muôn trùng lưỡng sông khoe màu bích,
Ngân dạm rừng thu nhuộm lá vàng.
Cái cảnh tự nhiên ai khéo sấm?
Kia là lưu thủy nọ cao san.*

Gò-công, Lê-SUM từ TRƯỜNG-MẬU, soạn.

TRÍCH CẨM TẬP BIÊN

(Mélanges littéraires et Scientifiques)

**NGUYỄN TRẠO KHAI CƠ CÔNG THÂN
LIỆT TRUYỆN**

*Les hommes illustres de la dynastie
des Nguyễn*

**2. — Lê-văn-Duyệt
(Tiếp biên lời dụ)**

« Và lại *Văn-Duyệt* lắm khi phỉ báng triều đình, khoe khoan tài năng của mình cùng thiên hạ; nói nhiều lời cho đến nỗi nghe ra ghê gớm. Còn như mấy năm trước, những quân tù phạm ở Thanh, Nghệ thì lại đem theo hầu

hạ làm kẻ tay chơn, như *Lê-văn-Khôi* là quân vô lại mà cũng tiến cử lên làm phó *Vệ-húy* ngõ đừng làm tâm phúc. Rồi lại lựa voi mạnh mẽ mà đem theo chốn thú phòng, thâu thuyên ghe súng ống sáu tỉnh Nam-kỳ về thành *Phan-yên* mà lưu dụng. Lại nghe theo lời gian tà người *Trần-nhựt-Vĩnh* mà hại dân sáu tỉnh Nam-kỳ; làm cho đời khó nghiêng nghề, quân dân thấy đau ta oán. Đã đắp thành *Phan-yên* bằng kính thành mà hào lại sâu hơn Xem lấy đó, hẳn như có lòng phòng ngự quân *Xiêm*, thì hải đạo nên phòng bị *Hà-tiên*, lục đạo thì phòng bị *Chơn-lạp*; có lẽ đầu bỏ bốn tỉnh An, Hà, Long, Trường mà chẳng giữ gìn, lại phòng bị *Phan-yên* là nơi không ách yếu, vậy thời rõ biết thiết là có ý phòng ngự triều-đình, chờ chẳng lo gì ngoại hoạn. Suy lấy đó, nghĩ lấy đó, tâm tích *Văn-Duyệt* tại ai cũng đều rõ biết, người người đều thiết xỉ tha nha, song gác khôn phượng tổ thâu triều đình cho đặng. Mới đến nỗi chầy ngày tích trữ, gây nên một mối họa tai, cho nên quyền yếm tuy chẳng lọt lưới trời, mà tôi tớ hãy giữ lấy thành trì, mà sanh bề phản hạn. Xét ra cho kỹ, thì đầu không tur-mục ngu hèn như *Nguyễn-văn-Quế* tham tàng như *Bách-Xuân-Nguyễn*, thì quân hần hạ *Văn-Duyệt* là dò trôm cướp bao tàn, và thường nghe và nhiều lời lằng thượng khi quân, chắc cũng sanh ra có sự. Huống chỉ *Văn-Duyệt* lại thường nói cùng người ta rằng: Ta mà vào trấn *Gia-định* là lãnh trước vương, chớ không phải như các quan tống-trấn làm thường đám sánh. Lại nhiều khi nói chuyện thường cũng xưng có như một vị vương giả. Bởi vậy cho nên quân hầu hạ tôi tớ học đời đã quen, chỉ biết *Lê-văn-Duyệt* chớ nào biết triều đình mà hồng tôn trọng. Xưa thầy *Hữu-tử* có nói rằng: « chẳng muốn phạm thượng, mà muốn làm loạn, thiết chưa tăng có. Thế thời đã muốn phạm thượng, mà chẳng muốn làm loạn, cũng chưa tăng có. Xem lấy đó, gây nên mối họa, chẳng phải một ngày, thì có lẽ đầu mà quân thuộc hạ chẳng sanh ra phỉ báng. Vậy nên *Văn-Duyệt* chết chừa bao lâu thì *lũ Văn-Khôi* đã rủ nhau cử lấy thành trì làm phản mà nói rằng giốc chi báo cứu. Còn cháu là *Lê-văn-Hán* cũng a tưng báng nghịch, cho nên *lũ* hầu hạ trẻ thơ cũng theo giặc giấy loạn, chẳng sót một tên đồng bọn. Chúng nó bèn kết *lũ* liều mình, ý ở thành cao lũy chắc, binh mạnh lương nhiều; chống cự binh vua hơn ba năm, hằng mở đường sanh lộ, mà chẳng chịu đầu hàng đến nỗi quân chúng nhọc nhằn, nhấc lại xiết chi thống hận. Nhưng nghiệm ra tình tệ, thì *Văn-Duyệt* kể đã không xiết tội. Huống chi lại cru lòng báng nghịch, ăn nói dễ khinh, chưa hề

vào đây cho xiết. Nay ta ban lời dụ này chỉ rõ tội tình, ai ai cũng đã nghe thấy, và can do gây nên cuộc loạn này, rõ ràng minh bạch. Còn như con cháu họ *Lê* nên trị tội thế nào, đình-thần phải xét tra mà phúc tấu. »

Vua ban lời dụ xuống, vài ngày sau thì có quan *Nội-cát Hà-quyền*, *Nguyễn-tri-phương*, *Huỳnh-quyến* cũng đều gởi sớ tâu rằng: « *Lê-văn-Duyệt* nuôi quân bạo ngược, gây nên tai họa đã lâu, xét trong chương tấu ngày xưa thì rõ biết tình hình bội nghịch. Mà nghiêm ra cho kỹ thì trọng tội thiết có sáu đều rất nên quan hệ: Trong năm thứ tu niên hiệu *Minh-mạng* sai *lũ* người *Phan-văn-Đạt* mượn tiền thám-thình, đem thơ qua *Miền-diện*, tuy là chưa rõ tin gì, song cũng toan mưu xảo trá. Và lại phạm làm tội, không phép ngoại giao; chiếu theo luật tội đánh đàng tội, lựa phải hỏi tra tâm tích, ấy là một khoản. Đến chừng *Miền-diện* sai sứ đến thành, gởi sớ về tâu, lệnh trên đã hiểu dụ lấy đều đại nghĩa rằng không nên nghe kẻ ngoại bang mà bỏ niềm lân hảo. Mà *Văn-Duyệt* cũng quyết một năng nâng xin vua dung nạp. May sao lệnh truyền trả phẩm vật lại mà đưa sứ trở về, nên danh nghĩa đại bang mới được rõ ràng trong thiên hạ. Thế thời *Văn-Duyệt* chẳng phải là toan lo việc nước lỗi lầm, mà lại theo ý kiến mình làm đều sai quấy: Ấy là hai khoản. Đến năm thứ bảy niên hiệu *Minh-mạng*, thuyền *Anh-cát-lợi* bị tập vào *Bình-thuận*, đã có chỉ sai quan sở tại hộ tống, mà *Văn-Duyệt* cũng xin đưa về *Giadinh*, và lại tâu rằng: « Quan sở tại là nơi kiểm thủ, sao bằng chúng tôi là kẻ có quyền. Làm cho người *Anh-cát-lợi* khiếp phục hình oai tướng lĩnh. » Và chẳng hai chữ *Có-quyền*, xưa nay vẫn là ràng cấm mà *Văn-Duyệt* cũng ý mình, thiết là kiêu căng quá đời; Ấy là ba khoản. Qua năm thứ 8 *Minh-mạng*, thì *Vệ Trần-văn-Tĩnh* đi việc quan *Giadinh* về tâu sự tích *Trần-nhựt-Vĩnh* tạo lập lò gạch và hà lạm của dân. Qua năm sau *Văn-Duyệt* về châu lại tâu xin giao *Trần-văn-Tĩnh* mà xử trị, bằng như *Thánh-thượng* không cho thì xin nạp chức *Đông-trấn* lại. Rồi đó cách chẳng bao lâu lại xin giải chức, như vậy là có ý ép vua, mà ép vua là coi kể trên chẳng ra gì hết, vậy thời có tội gì mà lớn hơn tội ấy đâu. Và lại xin vua giết *Trần-văn-Tĩnh* là muốn ngăn cấm miệng người không cho nghị luận những điều sai quấy của mình, thiết là rất nên xảo hiểm; Ấy là bốn khoản. Còn như *Trần-nhựt-Vĩnh* đã có chỉ sai làm ký-lục *Vĩnh-thanh*, mà lại dám cầm ở lại thành mà sử dụng; *Lê-đại-Cang* đã có chỉ tuyên triệu, mà lại xin cho ở lại phủ *Lạc-hóa* mà biện sự; như

Mỗi nhà thơ giấy thép đều có nhận mua nhứt trình Lục-tinh-tân-văn-giám

« các việc ấy là có ý trái ý chỉ của vua, mà trong biểu chương lại nhiều lời khi dễ; « Ấy là năm khoản. Năm thứ sáu Minh-« mang gởi mật sớ về tâu xin tăng thọ cho « lệ-chất mà lại nói rằng: « Ấy là thuốc « khí tử hoàn sanh, thánh-thượng tiếc gì « mà chẳng cho. » Và chẳng phận làm quan « phiến trấn mà kết đảng theo phe, đạo « làm tôi lẽ đâu như vậy; Ấy là sáu khoản. « Và chúng tôi có nghe Văn-duyệt thường « hay thuật chuyện cùng người ta rằng: « Đồng tiền có cho một bài thơ như vậy; « Giúp Hán đã đánh hơ tướng Hán. Phò « Châu đầu-dề sút tôi Châu. Trần-kiều việc « cũ may giàu gặp. Một tấm bảo vàng giề « nhượng đầu. » Xem như mấy câu đó « thiết là cư gia bất thần, nên mới nói ra « cũng thiên hạ. Bởi vậy cho nên quân tôi « tớ hầu hạ, nghe tập đã quen, nên chỉ chết « chẳng bao lâu thì sanh ra sự hung tằng « như vậy. Vậy cúi xin Thánh-thượng giao « cho đình-thần nghiêm nghị, ngõ hầu « chánh định tội danh, như vậy mới rõ « rằng công pháp. » Khi ấy đình thần cũng « nhiều ông dặt rằng thù trong thời lòng tìm « vit nên mới sanh ra trong án.

(Sau sẽ tiếp theo).

MÍN ĐÀM

Trí con nít

Bữa nọ có tên học trò vô tiệm tạp hóa và hỏi: Chủ này, tôi muốn mua một cân café giá một đồng rưỡi một kilo; một cân đường giá ba cất rưỡi một kilo; hai gói đèn bạch lập, ba cất một gói; hai cân rưỡi gạo, tám chiêm một kilo; 125 grammes trái nho Corinthe, một đồng bẩy cất một kilo, như tôi đưa cho chủ năm đồng bạc mà trả hết thảy mấy món đó thì chủ tính còn thối lại cho tôi bao nhiêu?

Chủ tiệm lấy viết chì tính liền. rồi trả lời: Tôi phải thối lại cho trò ba đồng bẩy chiêm (3\$07).

Trò nhỏ lật đật cảm ơn, rồi quày quả ra đi:

Ủa! không đợi tôi bán cho hay sao? Thôi, tôi mắc lật đật vô trường; hỏi này là tôi sợ không có giờ đủ mà làm bài toán đó kịp mà nạp cho thầy.
XXX.

Trời đánh ông địa

Một bữa sớm mai tôi đi chơi mát, thấy có một nhà hàng, bầy đèn hương

cổ bàn ra ngoài cửa, đang lâm-dâm khấn vái. Tôi đứng lại coi, bỗng đầu có một anh ở ngoài chạy vào, bảo với anh vái đó rằng:

Tội nghiệp! Sao anh cùng ông bà ra ngoài cửa vậy?

— Phải đâu! Tao cùng ông Địa kia mà

— Ủa! Ông Địa chết đã mấy tháng nay rồi, mà còn cùng chi?

— Thôi! Anh đừng nói bậy, việc quỷ-thần không phải chơi.

— Trời phạt ôi! Anh chưa biết à? Mấy tháng trước trời làm hạn hán,

trong hạt Chợ-lớn có một làng đảo-vỏ, thỉnh ông Địa mặt lớn như cái nong đi trước, không rõ sao mà trời giận, đánh có một roi mà ông ta chết tươi.

Vậy thì ông Địa còn đâu mà anh cùng.

— Vậy à? Hèn gì trong vài tháng nay, tôi cùng ông luôn, mà hàng vẫn ế, người vẫn đau hoài.

Ồ hó! Ông Địa ôi là ông Địa ôi!!
LÊ-ĐỨC.

CÁC CUỘC CHƠI CHO TIÊU KHIỀN

(Jeux d'esprit)

THI-PHỒ

Thắng kéo xe ngồi xe kéo

Hết lúc nhọc rồi tới lúc vinh,
Kéo vay kéo trả lẽ công binh.
Qua hỏi trâu-ngựa đến cho chúng,
Tôi lối cao sang phận của mình.
Dậm dất quanh co mừng đã khỏi,
Bước đường dung rười nghĩ còn kinh.
Phỉnh-phờ trách bầy tay con Tạo!
Hiện-đạt thà cho thuê tuổi xanh.

Gò-công, LÊ-SUM, soạn.

Hoà nguyên vận

Hèn tội rồi phải có vinh,
Ấy là thiên đạo lẽ công bình.
Bỏ thói mấy lúc đau vai vế,
Gặp được một khi sạch mặt mình.
Nghĩ vận cùng-mắn thêm quá gồm,
Tôi thời vang-hiễn gầm còn kinh.
Lẽ trời khiến vậy thời hay vậy,
Đầu bạc còn sang huôn tuổi xanh.
Vinh-lợi, NGUYỄN-THƯỜNG, kính họa.

Tấm sáo lũng thơ

Lần lừa xuân mắng tới thu qua,
Sáo lũng còn vành mắt thấy xa.
Lông trước đỡ sương ngăn bóng nguyệt,
Bây chừ gió lọt rõ màu hoa.
Lầu son các tia quen lóa lệt,
Nắng tấp mưa sa chịu đã đã.
Trách kẻ hờ rãng sao nở tẻ,
Rách không bồi bổ móc moi ra.

M. ĐỒ-THANH-PHONG biệt hiệu BÔNG-DINH, Secrétaire à la Mairie, soạn.

Hựu đề nguyên vận

Công-trình tấm sáo có chi qua,
Nay đã lũng rồi nghĩ xót xa.
Khôn đôn giọt sương lỏ cửa tía,
Đầu ngựa trận gió tạc thềm hoa.
Đầy-ngàn mưa nắng nay tuy chẳng,
Che-chở công ơn trước cũng đã.
Phụ rách ưa lành dầu mặt thế,
Cũng tưởng đãi-các cửa vô-ra.
Madame HUỖNH-TRÍ-PHÚ, kính họa.

Xin Lục-châu quân-tử có giờ rảnh cầu vui
họa chơi giải muộn.

Chăm thai số nhứt trình 358

Ai vui tôi cũng vui cùng,
Ai buồn tôi cũng buồn dùm cho ai.
Xuất vật dụng

CÁI GƯƠNG SOI MẶT

NGƯỜI NÓI TRÚNG

M. le Maire Trương quan-Tiên, village de An-lịnh, Trảng-bàng.

M. Thân, Assesseur à Ich-thanh Long-vinh-hạ, Gia-định.

M. Elève Huỳnh-tri-Đức, 209, rue Marins, Chợ-lớn.

M. Trần-bá-Liêu, Caporal à la Rizerie Đông-hóa Bình-dông, quai des Jonques à Chợ-lớn.

M. Nguyễn-văn-Bình, Instituteur à l'Ecole provinciale Chợ lớn (Phủ-lâm).

Mme Vê Trần-khắc-Tự, propriétaire, Tân-an.

M. Phận, Secrétaire des Douanes et Régies, Hà-tiên.

Số bộ thăm người đăng thưởng
Monsieur Thân

Mọi nhà thơ yêu mến đều có nhận mua nhứt trình Lục-tính-tàn-ván giùm

Rau-âm-ph
Ngựa đồng

Chư khốn-g
1 > còn g
những người
nào không mu
nữa, và phải b

吳記
諸君光顧
請認內外標
庶不致
萬和染坊謹白

MÁ

THAI

Rau-âm-phủ nấu với củ năng-tiên,
Ngựa đồng điền nấu với củ năng-treo.
Xuất từ vật thật.

Chư khan-quan ai đáp trúng hết thì thường
tặng tiền như trúng ba món thì thường 0 \$ 50
những người mua nhứt-trình, còn người
nào không mua nhứt-trình thì thường phân
nửa, và phải bắt thẩn.

Tàu bên tây mới chở qua chẳng thiếu gì
RƯỢU HIỆU

LA BIÈRE VELTEN

CÓ MỘT MINH HẰNG

DENIS FRÈRES

Trữ rượu này bán khắp cả Đông-Đông

TIN MÙA MÀNG

(Renseignements agricoles)

Bà Rịa. — Người nông-phu trong tỉnh này
đang gặt lúa mùa. Nhờ có trời mưa trong
tháng novembre thì mạ đẻ gieo lúa muốn
vượt lên tốt lại. Các tổng Phước-hưng ba,
Phước-hưng thượng, đang lo cấy lúa cho
rời. Lúa lên coi vọi tốt mã.

Thủ-dầu-một. — Trong tỉnh Bình-chánh,
Bình-dan, Bình-hưng, Bình-thanh-thượng,
Bình-thuận, Bình-phủ, người nông-phu
lang lo gặt lúa. Coi vọi trúng mùa.

Tân-an. — Lúa sớm gặt rồi, lúa mùa gần
đi kỳ gặt. Lúa muộn đang trở bông, vì
nửa dừi sớm quá, có ít nơi ruộng gó bị hư
tại nhiều.

Tây-ninh. — Lúa sớm gặt rồi, lúa mùa
lang gặt. Năm nay trúng mỗi mẫu được 10
lạ 40 litres. Lúa mùa đang chín. Lúa tham
ưng đang trở bông.

Sadéc. — Lúa lỡ mùa đang trở bông coi
vọi trúng mùa. Lúa mùa thậm tốt. Trong
vọt vại phần tồng người nông-phu đang lo
ấy lúa giàng đặng thể cho lúa đã hư trong
ấy nơi ruộng gó.

Không chỗ nào nghe nói có chuột phá
vại.

Mỹtho. — Không có tin chi lạ.
Lúa sớm gặt rồi, mùa màng thua năm
ngoài ít hơi.

THƠ TIN VÃNG LAI

(Petites correspondances)

Có nhiều tin ở các tỉnh phía tây như Bạc-liêr,
Rạch giã, Sóc-trăng, v. v. gửi thơ cho Báo-
quân nói rằng: tại mấy xứ ấy có nhiều thứ
rắn độc, như: rắn hổ đất, hổ-mây, rắn trung,
v. v. hay nhiều hại hơn-dân, mà ít ai cứu
tặng, nên lấy làm thương hại cho mấy kẻ bị
rắn cắn, nội trong 5, 7 phút thì đăm kéo lên
liền.

Vậy xin lục-châu quân tử, mấy ai có lòng
nhơn ái, ra sức tìm thuốc chi hay hoặc uống
hoặc trừ nọc cho bần-quân biết, đăng vào
thực-báo để cứu dân mất nạn. Công tuy nhỏ
nà phước trọng hơn lập mấy kiến chùa. Có
nhiều vị biết thuốc hay lắm, như thuốc trên
mọi, mà họ giấu, có ý để khi ai bị rắn cắn,
cứu đặng ăn tiền. Song hỏi ời, biết mấy kh
ăn tiền đặng, vì bệnh ở Nam thầy ở Bắc, tìm
cho ra thầy thì thầy đã rã, tội nghiệp quá.
Xin mấy vị đó hãy tưởng người đồng bào là
trọng.
B. Q.

VẢI ĐEN VÀ VẢI TAM-CÔNG

HIỆU

VẠN-HÒA

CỦA TIỆM HIỆU

Vạn-Xuân-Long

Chợ lớn, đường Huế-Viên, số 19

BẠCH

cùng chư quới khách rõ :

Từ năm 1897 tại tiệm tôi có
nhuộm vải đen và vải tam-công,
dùng thứ vải tốt mà nhuộm
cho nên màu nó tốt tươi, dầu
mưa nắng cũng chẳng phai
dạng, giặt thế nào cũng không
trở. Sánh với các thứ vải bán
nơi tiệm khác thì nó tốt hơn xa
lắm. Chư quới khách trong
Lục-Tỉnh đều rõ biết.

Nay tôi lại ráng công làm cho
hơn khi trước và lại bán giá rẻ
hơn.

Tôi muốn cho hiệu tiệm tôi
rang danh, chẳng phải là lo cần
lợi mà thôi.

Xin các quới khách chiêu có
mua thử mà dùng thì mới rõ
biết là sự thật.

Cũng có kẻ giả mạo hiệu vải
của tôi nên tôi phải làm giấy
riêng mà để trong vải này có
hình con cá « kim ngư » màu
xanh và lại có hình của tôi ấn
bánh, dặng chư quới khách xem
tương mà khỏi lầm sự giả mạo.

VẠN-XUÂN-LONG, kính.

啟者本號精染烏布及三
洗不變與市上可免不同
布面有蓋白粉印並有鐵
近來奸商混假日熾特加
諸君光顧請認內外標庶
萬和染坊謹白

Mỗi nhà thơ giấy thép đều có nhận mua nhứt trình Lục-tính-tân-vân giùm

La chand de Fonds (suisse)

Kính lời cho ông hay rằng tôi có tiếp đặng hai ve thuốc Dragées Rabuteau của ông đã sẵn lòng gởi đến cho tôi, vì tôi có gởi thơ mua thuốc ấy của ông.

Tôi lấy làm cảm ơn ông hết sức, bởi vì thuốc ấy nó làm cho tôi đặng mạnh giỏi luôn. Khi trước tôi mất máu, yếu cho đến đời đi chẳng đặng, cũng nhờ thuốc thần hiệu ấy cho nên nay tôi thiết mạnh như thường, chẳng còn đau ốm chi nữa.

Mme B. M.

Có trữ tại tiệm thuốc Thượng-đẳng, chủ tiệm là G. RENOUX nhưt hạng bào-tế-sư, Saigon, trước rạp hát tây, và tại tiệm thuốc Pháp-A, đường Thủy binh, môn bài số 215, Chợ-lớn, ngang nhà giấy xe lửa lớn.

VỆ SANH THIẾT DƯỢC

(Le fer qui fait vivre)

Như bạn tôi đang đứng xem mấy cây sắt người ta cắt nhà, mà nếu tôi nói mấy lời sau đây thì chắc sao bạn tôi cũng lấy làm lạ: « Trong mình bạn chẳng khác nào các sườn nhà ấy, không có sắt làm sao chắc chắn cho đặng, chừng 3 grammes sắt thì đủ mà làm cho bạn đặng khương cường tráng kiện. »

Có người lại nói: « Ba grammes thì nhiều quá, trong thân thể con người mà làm sao có nhiều sắt dữ vậy? »

Phải có như thế mới là đủ mà làm cho mình mạnh giỏi đặng. Khả biết rằng trong huyết ta là một thứ vật lỏng đựng muốn ngàn huyết-cầu.

Thuở xưa chưa tìm đặng máy chi mà coi các vật trong máu cho đặng, ngày nay bày ra kiến hiên-vi mới thấy rõ các huyết-cầu hình tượng ra làm sao; tròn mà đẹp cũng như cắt bạc vậy.

Trong mấy cắt bạc bằng huyết này thì có lộn sắt vào đấy, con người như lấy đó mà sống.

Khi nào máu con người mà chẳng có đủ hồng huyết-cầu, hoặc bị dứt tay dứt chơn ra máu, hoặc trong máu ấy chẳng có đủ sắt thì phải yếu, mất máu, xanh xao, sao sao cũng chẳng khỏi bệnh hoạn.

Nếu trong huyết mà chẳng thiếu món chi, có sắt nhiều thì chắc đặng mạnh giỏi luôn. Huyết-cầu thì dùng mà dân các nơi trong thân thể con người, nuôi chỗ này bỏ chỗ kia cũng như mình dùng tiền bạc mà xài và buôn bán vậy. Mà khi nào bạc tiền ấy môn hết thì mới làm sao?

Vậy phải đem nó vào lò, nấu nó lại và thêm bạc cho đủ số.

Cái đó là nói về bạc tiền, còn như trong thân thể ta thì cũng vậy, vật nào thiếu thì phải thêm mới đặng mà như sắt thiếu đây

thì mới làm sao, chẳng lẽ lấy sắt nuốt vào bụng cho đặng?

Chẳng khó chi mà lo. Phải dọn làm sao cho sắt vào mình con người mà tiêu hóa như đồ vật thực thì mới xong.

Việc này thì nhờ có quan lương-y Rabuteau bào chế vị thuốc ấy và thí nghiệm tại Bác-học-viện, kinh-dô Paris. Vị thuốc ấy Bác-học-gia kêu là protochlorure de fer

Quan lương-y Rabuteau dùng sắt mà dọn thuốc một cách kỹ lưỡng khéo léo vô cùng và đặt tên là thuốc Dragées Rabuteau

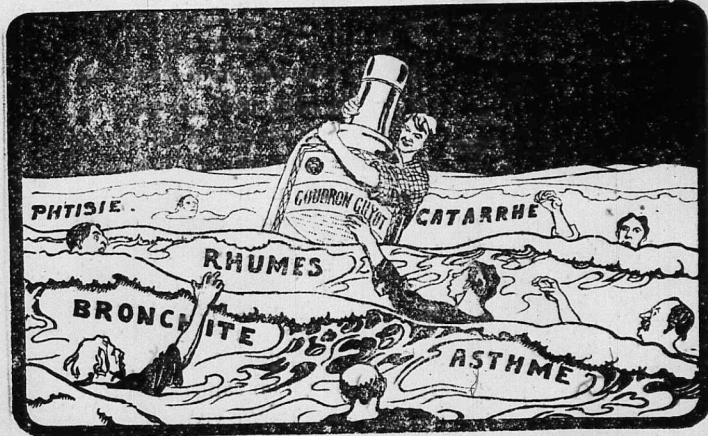
Dọn ra như vậy đây thì uống vào bụng mới mau tiêu hóa đặng. Vậy khi nào trong

minh yếu, mất máu, khà dùng thuốc Dragées Rabuteau thì sẽ đặng đồ da thắm thị chẳng sai. Quan lương-y M... kỹ

Có trữ tại tiệm thuốc Thượng-đẳng, chủ tiệm là G. RENOUX nhưt hạng bào-tế-sư, Saigon, trước rạp hát tây và tại tiệm thuốc Pháp-A, đường Thủy binh, môn bài số 215, Chợ-lớn, ngang nhà giấy xe lửa lớn.

TRÁI NỒI ĐỀ CỨU NGƯỜI BỘ HÀNH TRONG KHI TÀU CHÌM

Ngoài biển cả khi tàu chìm, bộ hành nhờ đeo theo trái nôi mà khỏi chết thì cũng như mấy người mang bệnh ho (bronchite) ho lao (catarrhe) siềng (asthme) ho gió, cảm (rhume persistant) nhờ uống thuốc GOUDRON-GUYOT mà khỏi bệnh.

Nếu một bữa ăn mà nóng một muỗng nhỏ thuốc Goudron-Guyot trộn với một ly nước thì đủ mà trừ tuyệt bệnh ho gió và ho tức. Dầu cho bệnh trầm trệ thế mấy uống nó cũng hết. Khi nào có ho lao nặng nó thì mau lành bệnh, chẳng sai, vì thuốc Goudron-Guyot đi tới đâu thì giải tỏa ở chi trung tới đó.

Muốn cho mau hết bệnh thì khá đừng có mua đồ giả, phải nài cho đặng thứ thuốc Goudron-Guyot thiệt mới mua.

Hãy coi ngoài nhãn, có tên ông Guyot in bằng chữ lớn và ký tên ba màu tím, xanh, đỏ, in xéo xéo; trữ tại Maison Frère, môn bài số 19, đường Jacob, kinh-dô Paris.

Mỗi ve giá là 0.40

At nông thuốc nước Goudron-Guyot chẳng đặng thì nên dùng mọi bữa ăn vài muỗng thuốc Guyot. Thuốc này làm bằng tinh-ba cây hải long tại xứ Náo-oai (Norvège). Thứ thiệt thì hoàn nó trắng và có in lên ông Guyot bằng mực đen

Mỗi ve giá là 1 \$ 10

Có trữ tại tiệm thuốc Thượng-đẳng chủ tiệm là G. RENOUX nhưt hạng bào-tế-sư, Saigon, góc đường Bonnard và đường Catinat. Và tại tiệm thuốc Pháp A, chủ tiệm là SOLIRENE, Chợ-lớn.

Mỗi nhà thơ giấy thép đều có nhận mua nhưt trình Lục-tính-tân-vân giùm

HÃY LÀM CHO HUYẾT TINH KHIẾT

THÌ PHẢI ỬNG THUỐC

"SALSEPAREILLE DE GRIMAULT & Cie"

(Salsepareille Parisienne)

Thuốc "Salsepareille de Grimault & Cie" đã hiệu nghiệm hơn bốn chục năm nay, bệnh ngoại khoa là ghê, nhọt, mục, v. v. đều chữa được cả, đáng làm cho máu tinh khiết.

Grimault & Cie, ở đường Vivienne số 8, Paris, và trong các tiệm thuốc to có bán.

Có trữ tại tiệm thuốc Thượng-dã, chủ tiệm là G. RENOUX nhứt hạng bảo-tế-sư, Saigon, trước rạp hát tây, và tại tiệm thuốc Pháp-A, đường Thủy-binh, môn bài số 215, Chợ-lớn, ngang nhà giấy xe lửa lớn.

TIỆM MAY và BÁN HÀNG-TÀU

Kính mời Chư-quí-có trong Thành-phố công các đấng bảo-tâm Qui-khách Lạc-châu như Qui-vị muốn dùng may xiêm áo cách điệu thể nào, hay là mua sườn lành hàng tàu, xin niệm tình đến giúp nhau lấy thảo. - Tiệm tôi có thợ Huế, cắt, may đủ cách kiểu đương thời đúng; tiền công may và giá hàng dẽ đều nhẹ. - Còn sự khéo vụng tôi chẳng dám khoe khoan quá lễ, xin đến may một lần thì rõ việc khéo không Lỡ về lẽ tạm mời, xin Qui-có niệm tình, đến giúp nhau cho nên cuộc.

M. NGUYỄN HỮU SANE.

110, quai Arago-Chinois (Cầu Ông-Lãnh), (trên gác xe lửa) Saigon

Tại nhà in ông F.-H. SCHNEIDER
7, Boulevard Nordam. - SAIGON

KIM-VÂN-KIỆU, ông P. Trương-vinh-Ky
in lại rồi.
Không hình 1\$00 | Có hình 2\$00 | Tiền ghi 0\$10

CHƯ VỊ ĐA GỖI BẠC

Bản quán lấy làm cảm ơn chư vị kẻ ra sau này, vì lòng tốt gởi mandat bạc đến trả tiền mua nhứt-trình cho Bản quán; ấy là sự giúp cho Bản quán mà to đờ hữu ích mở mang cuộc văn minh.

Số phát	nhứt trình	Số mandat
267	P. V. S. Batri	Mandat 5 \$ 562263
739	H. C. M. Longxuyên	6 277620
1215	H. V. K. Tân-an	1 258912
789	V. Mytho	1 277612
794	N. T. C. Mytho	1 277612
1184	T. M. H. Soctrang	6 234711
1214	N. N. N. Tân-an	6 258921
792	Đ. T. N. Mytho	5 277659
255	Đ. Calmon	5 266429
258	N. V. H. Caimon	5 266430
577	L. N. X. Giadinh	6 525077
289	V. Đ. T. Batri	5 562265
638	N. V. C. Gocong	6 269557
688	L. P. H. Longxuyên	6 278667
387	T. V. G. Cantho	6 579982
1618	A. M. Komponthom	6 250534
461	L. T. Đ. Chaudoc	1 278432
641	X. Gocong	6 269574
643	H. -	6 269551
779	T. V. M. Caibè	6 585348
1520	V. V. L. Vinhlong	1 277807
481	B. N. C. Cap	Bạc mặt 1
1065	N. P. H. Saigon	6
1086	Đ. V. H. -	6

HAI MƯƠI NĂM DANH TIẾNG!!!

TRƯỜNG SANH
VẠN BỆNH
HỒI XUÂN
PHÂN NHƯỢC
VI CƯỜNG
NHỜ BỜ
THUỐC RƯỢU
HIỆU

ELIXIR GODINEAU

Có trữ tại
tiệm thuốc
Thượng-dã
chủ tiệm là
G. RENOUX
nhứt hạng
bảo-tế-sư, SAIGON

trước rạp hát langsa

Và tại tiệm thuốc Pháp-A, đường Thủy-binh, môn bài số 215, Chợ-lớn, ngang nhà giấy xe lửa

Mỗi nhà thợ giấy thép đều có nhận mua nhứt trình Lục-tinh-tân-vân giùm

KHOẢN CHẤT THỦY
(Nước suối kim thạch)

VICHY

PHÁP-QUỐC-TUYÊN

VICHY CÉLESTINS

VICHY GRANDE-GRILLE tri bệnh đau gan và bệnh đái

VICHY HOPITAL tri bệnh thương tỉ, trường nước.

Hãy coi chừng đồ giả mạo, khi mua phải chỉ cho đúng thứ nước nào mình muốn dùng

VICHY ÉTAT DIËUTÉ

SEL VICHY-ÉTAT là muối tự nhiên trong nước suối ấy mà ra. - Có hộp và có ve.

PASTILLES VICHY-ÉTAT mỗi khi ăn cơm rồi uống chừng 2, 3 hoặc 4 để tiêu hóa

COMPRIMÉS VICHY-ÉTAT dùng để cho mình đẹp nước xít (mười-khí-chất).

Tại nhà in ông F. H. SCHNEIDER
7, Boulevard Nordom. - SAIGON

NAM VIỆT SỬ KÝ, chữ Langsa ba quyển.
1. Sơ khai nước annam.
2. Đời nhà Ngô tại Nguễn.
3. Đời Nguyễn tại Đại pháp.

Giá mỗi cuốn 0 5 88
Tiền gởi 0 0 2

Tại nhà in ông F. H. SCHNEIDER
7, Boulevard Nordom. - SAIGON

CÁCH LÀM BÁNH VÀ MỨC. Day
nhều món rất khéo, bít và đẹp.

Giá 0 5 40
Tiền gởi 0 0 4

Tại nhà in ông F. H. SCHNEIDER
7, Boulevard Nordom. - SAIGON

MEO BẢNG CHÚ QUỐC-NGŨ, được
thầy MOSSARD diễn dịch, được thầy trần thao
viết dạy dỗ nên chọn sách của ông LARIVE và
P. BOUVIER dịch ra.

Giá 1 7 60
Tiền gởi 0 5 00

HÀNG DE LA POMMERAYE
VA CÔNG-TY

Có bán và đặt đèn acetylene khí đá

Có bán máy acetylene (nhốt khí đá) đủ thứ đèn hué-lê, đèn thủy-tinh, hơng-đèn-đôi và hơng-đèn incandescence lửa rất sáng, giầy-chi sang-hơi, v.v.v.

Có bán carbure de calcium (khí đá)

Xin chú-ước-khách chờ ngại, hãy dời gót ngọc đến hàng, hoặc viết thư mà hỏi thăm, thì tôi sẽ hết lòng nghinh tiếp hoặc hỏi âm. Nếu vị nào viết thư lên muốn cho tôi sai thợ giỏi đến mà tính việc đặt đèn trong nhà cũng định giá cả, thì tôi sẽ vưng theo, sai thợ đến lắp tức.

Như đánh lòng giá cả như định làm thì tiền phí-lộ của thợ về phần hàng chịu.

Hàng này rất đơan chánh và bán giá rẻ hơn hết trong cõi Đông-dương.

Thuốc chữa bệnh di tả là
riệu bạc hà,
(de Ricqlès)

Lấy vào một chén nước
chè nóng, pha bạc hà

Ricqlès

vào rồi uống thì chừ được
việc di tả và giũc dẫu
mấy sốt.

昂愈
 八夷列薄荷水少許服之
 神效飲法取茶水濃一盞
 為症及溫熱頭痛甚是
 茲有夷列薄荷水主治

Có trữ tại tiệm thuốc RENOUX, bảo chế y khoa tấn-sĩ nhưt hạng
bảo chế y sanh đường Catinat và đường Bonnard, Saigon.

Mỗi nhà thơ giấy thép đều có nhận mua nhựt trình Lục-tình-tân-vân giùm

TRÌNH
CÙNG CHU-VỊ HÚT THUỐC ĐIỀU DẶNG TƯƠNG
TABAC DU GLOBE — CIGARETTES DU GLOBE
 (THUỐC GÓI CÀ-LỘP) (THUỐC ĐIỀU CÀ-LỘP)

Vị nào biết xài thuốc hút đều ưa dùng thứ thuốc **CÀ-LỘP** làm vì : một là giá rẻ lắm, hai là mùi ngon.

Hàng thuốc **CÀ-LỘP** dùng nhiều tay bác-sĩ thạo nghề dọn thuốc mà chọn lựa những lá thuốc nhứt hảo hơn hết mà làm ra.

Cách dọn thuốc kĩ càng như vậy thì mới nó dịu ngọt, không ngạt cổ, chẳng phạt tí và lại làm cho miệng lưỡi được **THƠM-THO, IM-MÁT**. Bởi thuốc này tinh anh và tuyển soạn làm nên mới được như vậy.

THUỐC GLOBE (Cà-lốp) này, vì tánh tinh hảo, thiệt là một **VỊ-GIẾT-TRÙNG** quý lạ, nó tảo trừ các con tề-vi trong miệng mình. Hễ dùng nó thường cũng như mình để phòng các bệnh hoạn vậy.

Chuyện này chừ-vị ưa dùng thuốc điều đều hiểu rõ từ ngày **THUỐC GLOBE** (Cà-lốp) tràn qua Đông-dương đền nay đã hơn hai chục năm dư rồi.

đồng, cho nên ta có thể mà chọn thứ thượng hạng.

Cách bao gói đơn sơ của ta đây làm cho ta bán đặng thuốc tốt chứ không phải bán giầy hay là bán hình chi.

HAY HỎI MÀ MUA ĐAU ĐAU CÙNG CÓ

THUỐC GÓI GLOBE

(Cà-lốp)

và

THUỐC ĐIỀU GLOBE

(Cà-lốp)

Phân bán thuốc rời hay là thuốc vẫn thì phải dùng giấy mà gói bao.

Vậy nên những bao ấy mà hươu dặng mà tiền thu tự nhiên cái ruột trong phải là thứ rẻ đặng có thừa trừ cho vừa cái giá.

Thuốc ta đây bao rất đơn sơ, chẳng tốn mấy

DENIS FRÈRES
Bordeaux, Saigon, Haiphong, Hanoi
 ĐẠI DIỆN CẢ ĐÔNG-DƯƠNG

Mỗi nhà thơ giầy thép đều có nhận mua nhứt trình Lục-tính-tân-văn giùm

QUẠT MÁY DẦU HÔI HIỆU JOST

Dùng dầu hôi đốt đèn
cho máy chạy trong
20 GIỜ
tốn có **MỘT LITRE** thôi

Vấn **QUẠT MÁY** này
biện ra làm rất đẹp
con mắt, đã chắc, rẻ
mà lại tiện dùng vô cùng.

CÓ HAI THỨ QUẠT :

Một thứ kêu là **LE REX** bề đứng 1 m 15, giá là 68 \$ 00
Một thứ kêu là **L'OURAGAN** (tổ bão) bề đứng 1 m 35, giá là 100 » 00

VIẾT THƯ MÀ HỎI SÁCH CÓ VẼ KIỆU VÀ GIÁ CẢ TẠI:

Hàng Berthet, Charrière và Công-Ty

ở ĐƯỜNG KINH-LẬP, MÔN BÀI SỐ 68 — SAIGON

Kiểu vò

MƯỜI CÁI NGÀN BÀI

QUINA-LAROCHE

THUỐC RƯỢU CÓ CỐT RƯỢU NHO

CƯỜNG TRĂNG, BỔ HUYẾT, GIẢI NHIỆT

Trong rượu này có đủ 3 tánh của 3 thứ Kinkhyna (rượu, đá, nôm)

RƯỢU QUINA-LAROCHE mỹ vị dễ uống, tốt hơn hết các
thứ rượu nho và rượu ngọt, có trộn cốt Kinkhyna.
Nó rất thần hiệu trong việc trừ hư-nhược, âm
thực bất tấn và hàn nhiệt bệnh.

QUINA-LAROCHE FERRUGINEUX

đùng mà trừ huyết suy chứng, bạch chứng, cũng bổ dưỡng
những người bệnh đau lâu mới mạnh, yểu và.

Tiệm nào cũng có bán

PARIS, 26, Rue des Fossés-Saint-Jacques. PARIS

Có trữ tại tiệm thuốc **RENOUX**, bác chế y khoa tấn-si nhưt hạng
bào chế y sanh đường Catinat và đường Bonnard, Saigon.

Saigon. — Imp. F.

Carton Illustration

Signature
Saigon: le 14/11/1913

HÃY HỎI
THƯ HỘP QUỆT
HIỆU NÀY

LÀ THỨ TỐT
HƠN CÁC THỨ
KHÁC

Directeur-Gérant : F.-H. SCHNEIDER

TÂN HỌC VĂN TẬP

(BULLETIN SCOLAIRE)

新學文集

VĂN-CHƯƠNG KHOA (Partie littéraire)

BẮC-KỲ SOẠN

Le Geai paré des plumes du Paon

Un paon muait; un geai prit son plumage.

Puis après se l'accommoda;

Puis parmi d'autres paons tout fier se panada,

Croyant être un beau personnage.

Quelqu'un le reconnut: il se vit ba-foué,

Berné, sifflé, moqué, joué,

Et par messieurs les paons plumé d'é-trange sorte.

Même vers ses pareils s'étant réfugié. Il fut par eux mis à la porte.

Il est assez de geais à deux pieds com-me lui,

Qui se parent souvent des dépouilles d'autrui,

Et que nomme plagiaires.

Je m'en tais, et ne veux leur causer nul ennui:

Ce ne sont pas là mes affaires.

Le Cochon, la Chèvre et le Mouton

Une Chèvre, un Mouton, avec un Cochon gras,

Montés sur même char, s'en allaient à la foire.

Leur divertissement ne les y portait pas;

On s'en allait les vendre, à ce que dit l'histoire.

Le charbon n'avait pas dessein

De les mener voir Tabarin.

Dom Pourceau criait en chemin

Comme s'il avait en cent bouchers à ses trousses:

C'était une clameur à rendre les gens sourds,

Sáo mượn lông Công

Công đổi lông, sáo liền nhặt lấy,

Đem lên mà cắm bậy vào mình;
Càng công đi diện vung-vinh;

Coi trong bộ-tịch có tinh khoe khoang.

Đàn công thật, biết chàng giảo mạo,

Xúm nhau vào báng nhạo một phen;

Đánh cho một trận huyền-thiên;

Mồ cho trụi đến lông đen của mình.

Sáo bấy giờ nghĩ tình đồng-loại,
Về bọ nhà, chúng lại đuổi đi.

Ngâm xem trong bọn văn-thi,

Biết bao tài mượn, thiếu chi tá gà.
Dù thế vậy, đây ta mặc sức.

Nói làm chỉ cho cực lòng người.

Con Lợn, con Dê-cái và con Cừ
Con Dê, con Cừ con Lợn béo,

Cùng một xe đường kéo qua đường.

Chủ nào có phải vì thương,

Đem ra chơi chợ coi phường leo giầy;

Hay là dắc đi đây đi đó,

Đề cho coi phường phố thị thành.

Chẳng qua đem bán cho nhanh,
Nó tham lời lãi chớ tinh nghĩa chi.

Lợn ý-éc một khi om-ôi,

Ngỡ trăm dao nó đuổi theo sau.

Dê, Cừ chẳng võ vi dẫu,

LỜI RAO

Kính cùng lực chau quân tử và qui quan qui khách đờc hay, nuy tôi có lập tiem ngu và cúp tóc hiệu là Dương-Huê-Vinh-Phát tại chợ chính Saigon, đường Espagne môn bài 237 góc đường Bourdais.

Xin qui quan qui khách tương tình đồng ban cùng nhau, nhưn khi có dịp đến Saigon, thì xin mời qui quan đoi gót lói tiem lói mà ngh', dũ có sẵn phòng vì mát mẽ và sạch sẽ lăm, phòng xây vách gạch chắng có nóng nực nhưn mấy chỗ vách vắn, mà giá tiền lại rẻ hơn mấy chỗ khác.

Lại phòng cúp tóc đã có sẵn tay thợ anh danh, cúp nhiều cách khéo léo, và mau mắn lạ lạng, khỏi nhọc sức qui quan ngồi lầu.

Bởi vậy cho nên chừng nào qui quan có dịp đến Saigon, xin rộng lòng tương lói, và đoi gót đến giúp nhau, cho cuộc lán bộ mau thành tựu. Thiết lói hể lóng cảm nghĩa chắng cùng, lói sẵn lòng lóng cho vira ý qui quan qui khách chắng sai.

Nay kính.

NGUYỄN-VĂN-BÀU đit Dương-Huê.

CÓ MỘT THƯ NÀY MÀ THÔI

(Il n'y a que lui)

Có một thư rượu Rhum mana này hay trit bình rẻ, nồng lạng hay lăm cho tã vị, tiem lán hay trit bình yếu nhược và thiên thời. Rượu này rất đui danh, thiên hạ rất chuộng và lại tốt hơn các thư rượu Rhum khác.

Hãy coi cho kỹ kẻo làm thư giả và phải nài cho phải cái ve có dán nhãn trắng như hình kiêu đình một bên đây.

Có bán tại các tiem bán đồ tạp vật

CIGARETTES DIVA

Thuốc đờu hiệu là Cigarettes Diva là thì thuốc tốt hơn hể. Lúi nó dũ không khô, cò, nũ khói mang sự bình hoan, vì thuốc này không có nhưn như các thư thuốc khác, khỏi nũ thom tho và điện lăm.

Mỗi một gói thuốc này đũn có đẽ một cái hình chụp rất khéo và rất đẹp đẽ, mà lại trong nhiều gói có đẽ một cái giầy Bon-Thương (Bon-Prime) lạng lóng hoặc một cái đồng-đĩa, hoặc một hộp khăn mouchoirs, hoặc một sợi giầy lạng hay là một cây dù vắn vắn. Như ai đãng những giầy ấy, thì hãy đem lói hãng A. et E. Mazet môn bài số 10 đường Paul Blanchy, Saigon mà lảnh thưởng, bãng ai ở xa xuôi đến không đặng, thì gửi thư và miếng giầy mình đặng cho đẽ sẽ gửi món đồ của mình đặng đó lóp thư.

Có bán trong các tiem bán đồ tạp vật

Mỗi nhà thơ giấy thép đũn có nhận mua nhưn trit h Luc-tinh-tân-văn giùm

Đón tại nước Langes, Dùng sữa thượng hạng trong hoàn cầu, vân vân. Sức khỏe, Menh mẽ, vân vân. Sữa đặc Normand hiệu La petite fermière đón tại tỉnh Normandie trong Đèo Val-lée de Bray đón một cách rất kỹ càng, tuy làm ra đặc mà chất chất hãy còn như sữa tươi sạch. Bỏ ở Normand tự thuở nay có danh, sạch sáng sữa thượng hạng và quý hơn trong hoàn cầu.

Thuốc này đã to mà lại chắc, đón cho người biết hút thuốc dùng. Xin hỏi kiêu tại hãng Berthet, Charrière và Công-ty. Hễ thử rồi thì tra nó luôn luôn.

BAO XANH.—Hút nó chẳng hề khô cổ, mùi thơm lạ cho khoẻ cả con người. Phải nài cho có cái ký tên và dấu hoa-tĩnh đó tục kêu là dấu trước.

Mỗi nhà thơ giấy thép đều có nhận mua nhứt trình Lục-tĩnh-tân-văn giùm

Les autres animaux, créatures plus douces, Bonnes gens, s'étonnaient qu'il criât au secours; Ils ne voyaient nul mal à craindre. Le charton dit au Porc: « Qu'as-tu tant à te plaindre? Tu nous étourdis tous: que ne te tiens-tu coi? Ces deux personnes-ci, plus honnêtes que toi, Devraient t'apprendre à vivre, ou du moins à te taire. Regarde ce mouton; a-t-il dit un seul mot? Il est sage. — Il est un sot. Repartit le Cochon: s'il savait son affaire, Il crierait, comme moi, du haut de son gosier; Et cette autre personne honnête Crierait tout du haut de sa tête. Ils pensent qu'on les veut seulement décharger, La chèvre de son lait, le mouton de sa laine. Je ne sais pas s'ils ont raison; Mais quant à moi, qui ne suis bon Qu'à manger, ma mort est certaine. Adieu mon toit et ma maison. » Dom Pourceau raisonnait en subtil personnage; Mais que lui servait-il? Quand le mal est certain, La plainte ni la peur ne changent le destin; Et le moins prévoyant est toujours le plus sage. LA FONTAINE, Fables.

Mà kêu nhưc óc vãng đầu người ta. Hỏi: « Có chi mà la thế vậy? Thử im mồm nằm đây xem sao? » Chủ nhân nổi giận ào ào, Mắng Heo vó cổ kêu gào điếc tai: « Kia bắt chước như hai gã nọ. Cừ ở yên phòng có mất gì? Con cừ ngậm miệng lì lì, Khôn ngoan rứt mực ai thì không yêu. » Heo bèn đáp: « Lựa theo thẳng góc. Tôi đây nào phải học chú cừ. Vi chẳng cừ biết phận cừ. Thì cừ chắc hẳn lo âu mấy lần. Còn để nọ an thân nằm đó, Cũng chẳng qua là họ ngu-si. Hai thẳng này ngờ có khi, Gọt lông và sữa vắt đi là cùng. Có lẽ thế là xong phận họ. Còn tôi đây phận nọ đã đành: Chỉ đem nướng chả nấu canh. Sống mà cái chết vẫn dành một bên. Chớ nên phải khóc rên rầm-rĩ. » Ngậm Heo ta thâm-thủy lạ đường. Nhưng mà dầu hết cùng đường, Chết đành vẫn chết tại thương đau mà. Biết cam thân phận mới là. NGUYỄN-VĂN-VĨNH, diễn nôm.

LÀM CON PHẢI HIỆU (Piété filiale) Bài thứ hai mươi ba Ông Vũ-huy-Đầu là người tỉnh Hải-dương Cha ham uống rượu nếp. khi ăn xong rồi, thế nào cũng phải có, ông ấy trong nhà thời thường khi đặt rượu nếp, để dành mà dâng cho cha, biết rằng tình cha ung ăn cái gì thời đau là bao nhiêu cũng là mua cho được. Đến khi cha mất, trong khi chịu tang, tuyệt không uống rượu ăn thịt. Tục-ngữ có câu rằng: « Sống thì

chẳng cho ăn, chết thì làm vẫn tế ruồi ». Thế mấy biết con thờ cha mẹ, báo-đáp những khi đã mất, chẳng bằng phụng dưỡng những lúc đương còn, bởi không thảo được lòng cha mẹ, thời không hết được đạo làm con vậy. Như ông Vũ-huy-Đầu biết tình cha ham uống rượu nếp, thì trong nhà đặt rượu để dành mà dâng cho cha. Bởi hiếu kính không khi nào mà dám quên, thời phụng dưỡng không khi nào dám thiếu. THÁI-XUYỀN, HOÀNG QUẬN-CÔNG.

GIA Đ

Cách dạy... Cách dạy... theo mà th... phương phá... trên nói, ng... cả nhà trườ... -Đời xưa... trên bằng m... cho mọc m... sự đó, mà... dục, chắc là... chẳng thà đ... thiệt-tế, chớ... còn hơn... Nào là anh... thủ túc, đượ... tàn (ruột th... phải có tánh... mẫu thị lại... chiều quét y... thể có vận đ... đó, cần chi... lòng. Cứ như v... nhiên có cái... Có người h... không cần ch... vậy, con nít... dạy ngày nh... như sách Tã... võ lòng, thì... mà thôi, ch... hỏi các ông... hết được, lư... dạy ngày nay... những đức đ... dục thề-dục... Cách dạy c... tri khôn, thì... của nhà trườ... huệ tự nhiên... lần. Còn trong c... làm đồ giáo-d... cho nó chơi.

MỠI N

GIA ĐÌNH GIÁO DỤC

(tiếp theo)
(Education familiale)

CHƯƠNG THỨ BỐN

Cách dạy giản tiện ở trong nhà

Cách dạy ở trong nhà, phải vắn tắt, chớ phiền nhiễu, đừng cho con nít theo mà thiệt-hành được, đó là phương pháp hay hơn hết. Như bài trên nói, nghĩa là trong nhà mà kiếm cả nhà trường.

-Đời xưa khuyến hiếu, như nằm trên bưng mà kiếm cá, khóc dưới trúc cho mọc măng, nay nếu lấy những sự đó, mà làm phương-châm giáo-dục, chắc là không có thiệt hiệu gì, chẳng thà đem sự có quan hệ với thiệt-tế, cho trẻ nít thân hành được còn hơn.

Nào là anh em phải coi nhau như thù tặc, đừng có thói cốt nhục tương tàn, (ruột thịt hại lộn nhau) con người phải có tánh độc lập, chớ khá phụ mẫu thị lại (nuông nhờ cha mẹ) sớm chiều quét rửa trong nhà, cho thân thể có vận động, đó cũng là hiếu đề đó, cần chi phải cao viên cho khó lòng.

Cứ như vậy, mà dạy con nít, tự nhiên có cái công hiệu về sau.

Có người hỏi rằng: Vậy là đủ rồi, không cần chi nữa sao? Không phải vậy, con nít còn đang ấu-chỉ, với đã dạy ngay những cách lý-học đời xưa, như sách Tam-tự-kinh, dạy mà dạy vỡ lòng, thì bất quá mỗi miệng trẻ mà thôi, chớ nay thử đem sách ấy hỏi các ông thầy, cũng ít người giải hết được, lựa là con nít biết chi. Cách dạy ngày nay, như sách này, không những đức-dục mà thôi, và có cả trí-dục thể-dục nữa.

Cách dạy con nít 3, 4 tuổi chưa có trí khôn, thì không nên theo cách của nhà trường, phải tùy theo cái trí huệ tự nhiên của nó, mà dắt dẫn lần lần.

Còn trong các đồ chơi, có thể đem làm đồ giáo-dục được, thì nên mua cho nó chơi.

Người mẹ muốn biết cách dạy con, nên lấy giấy viết chữ 1, 2, 3, hay là a, b, c, cùng các hình vẽ chơi có ích, đem dính trên vách tường khiến cho nó biết chữ và hiểu chuyện, hoặc là hằng ngày chỉ lên cuốn lịch, cho nó tường tháng thiểu tháng giêng, ngày tuần ngày tiết. Ấy những cách đó, đều là mất công ít, mà được ích nhiều, và rõ cả sự ở xã-hội nữa.

Người bên Âu-châu, rất là chú ý về những cái đó, cho một trái cây, cũng chỉ treo hình, hoặc là trái gì ra hình chữ, đem cho cũng chỉ biểu ăn cần.

Ở trong nhà dạy con nên có thể-cách, có đức-tánh, cho nên người mẹ phải đem toàn-lực, đừng mà dạy con lấy những cách ấy cho mau hiệu là hơn, không những mùa grom học mạnh, chấp tay học lễ mà thôi đâu.

Phàm những lễ tiết về chồng, qui củ trong nhà, người nhà giao thiệp với nhau làm sao, người ngoài thù tạc với nhau thế nào, cũng nhiều đều nên làm gương cho đứa con, thì mình phải cho hết cái trách nhiệm ấy.

Còn như phương châm Đức-dục, như những điều trung-Quốc ái dân, thành-nhơn thủ-nghĩa, đề-thùng-thắng dạy sau cũng không vội gì.

Nay ở trong nhà, nhứt cần là dạy nên có đức-tánh, đừng ngày sau ra xã-hội, ai thấy cũng thương mà thôi.

Con người ta đề cho người ghét, nguyên-nhơn đâu nhiều, song nói tóm lại, chỉ do sự vô-lễ, kiêu-ngạo, chấp-nhứt, mấy cái tệ ấy mà thôi.

Còn như thể-dục, cũng phải theo cách giản tiện, như những trò chơi ở trong nhà, hoặc là thể thao, hoặc là vũ đạo, đều cũng là có ích cho thân thể con người.

Còn các phương pháp nữa, đã nói ở cuốn Gia-đình-tùng-thơ, nên nay lược bớt, không cần nói chi phiền tai các khán-quan.

(Còn nữa).

LÊ-ĐỨC.

NAM-SỬ (Tiểu học), Bắc-kỳ soạn

GIÁC MÔNG-CỔ (tiếp theo)

Các tướng sĩ được lời khuyên răn ấy, ai nấy hết lòng luyện tập, quyết chí đánh giặc cho nên người nào cũng lấy mặc thích vào cánh tay hai chữ « Sát Đát » nghĩa là giết quân Mông-cổ. Nhưng Thoát-Hoan lấy xong các ai ở Lạng-son, thừa thắng kéo xuống Vạn-kiếp đánh tràn vào, quân Annam non thể địch không nổi thua chạy, bao nhiêu chiến-thuyền mất cả. Quân Mông-cổ bắt được quân Annam thấy người nào cũng có hai chữ « Sát Đát » ở cánh tay giận lắm, đem giết sạch cả, rồi kéo tràn về mặt Bắc-ninh. Thoát Hoan thả quân cho cướp phá vùng Võ-ninh, Gia-lâm Đông-ngạn, rồi kéo về đóng tại bến Đông-bộ-đầu. Hưng-đạo-Vương lập trại ở Nam-ngạn đề phòng giữ.

Thoát-Hoan thấy phía Nam-ngạn sông Phú-lương có trại quân Annam đóng giữ, mới sai quân lấy súng đại-bác bắn sang, phá tan cả các trại, quân sĩ khiếp sợ bỏ chạy hết sạch. Quân Mông-cổ bây giờ làm cầu phao qua sông, kéo đến tận chơn thành Thăng-long hạ trại.

Hưng-đạo-Vương rước xa-giá Thượng-hoàng và vua ra ngoài Thăng-long, để các tướng ở lại giữ thành. Đến khi Thoát-Hoan vây đánh hạ được thành, biết rằng Hưng-đạo-Vương đã rước xa-giá chạy xuống mặt Nam rồi, liền sai tướng dẫn quân đi đuổi đánh.

Toa-Đô là tướng đạo thứ hai quân Nguyên, đi đường bề sang đánh Chiêm-thành, nhưng quân nước ấy giữ được các đường hiểm yếu, đánh mãi không được, Nguyên-chúa hạ chiếu sai Toa-Đô theo đường bộ kéo ra mặt Nghệ-an, hiệp với quân Thoát-hoan đề đánh Annam.

Thoát-hoan được tin ấy liền sai tướng là Ô-mã-Nhi dẫn quân đi đường bề vào tiếp ứng cho Toa-Đô để đánh tự mặt trong ấy đánh ra, còn ở mặt ngoài thì chiến-thuyền của Nguyên chia ra giữ cả các bến, đóng tự sông Phú-lương đến sông

MỖI NHÀ THƠ GIẤY THÉP ĐỀU CÓ NHẬN MUA NHỰT TRÌNH LỤC-TÍNH-TÂN-VĂN GIỮM

Đại-hoàng (thuộc huyện Nam-xang, Hà-nam).

Bấy giờ Hưng-đạo-vương dẫn các tướng hộ vệ xa-giá xuống Thiên-trường nghe tin Toa-đô từ vùng trong kéo ra. Hưng-đạo-vương tâu vua xin sai Trần-quang-Khải đưa binh vào đóng mặt Nghệ-an, giữ chặn đường hẻm, không cho Toa-Đô ra, và sai Trần-binh Trọng ở lại giữ Thiên-trường cự nhau với quân Thoát-hoan, rồi rước xa giá ra Hải-dương.

Quang-Khải vào đến Nghệ-an, chia quân phòng giữ, nhưng mà quân Nguyên thế mạnh, đi đến đâu đánh tan đến đấy, lại có Ô-mã Nhi ở mặt bên đánh vào. Quang-Khải đương không nổi, phải lui quân ra mặt ngoài. Còn quan trấn thủ Nghệ-an là Trần-Kiện đem cả nhà ra hàng với Toa-Đô. Toa-Đô cho đưa bọn Trần-Kiến về Yên-kinh.

Hưng-đạo-vương nghe tin, sai tướng đem quân đi lên đường tắt đuổi theo. Khi quan Nguyên đưa Trần-Kiến đến địa phận Lạng-sơn, qua trại Ma-lực (?) thì có người thổ-hào ở đây tên là Nguyên-thế-Lộc và Nguyên-Lĩnh suất dẫn binh ra đánh. Lại may có quan quân đuổi đến nơi, quan Nguyên bỏ chạy. Trần-Kiến thì bị tên bắn chết, nhưng có tên đây tở là Lê-Tắc cướp được thây chạy thoát, đưa đến gò Ôn-khẩu (Ôn-châu Lạng-sơn) lảng chỗ thầy rồi trốn sang Tàu. Lê-Tắc là dòng dõi Nguyễn-Phu làm Thứ-sử Giao-châu về đời Đông-tân (317-419) ngày trước. Tự lúc trốn sang Tàu rồi Lê-Tắc có làm bộ sử « An-nam-chi lược ». Bộ sử ấy hiện bây giờ còn có ở bên Tàu và bên Nhật-bổn.

Ở Thiên-trường Trần-binh-Trọng thấy quân Nguyên đã đến bãi Đả-mạc (ở sông Thiên-mạc, huyện Đông-an, Hưng-yên) liền dẫn binh ra đánh, nhưng chẳng may bị vây phải bắt. Quân Nguyên đưa Binh-Trọng về nộp Thoát-hoan. Thoát-Hoan biết binh trọng là tướng khỏe mạnh, muốn khuyên dỗ về hàng, nhưng mà cho ăn uống, Binh-trọng không ăn, đồ dâng hỏi đồ việc nước, Binh-trọng cũng không nói. Sau Thoát-hoan hỏi rằng:

« Có muốn làm vương đất bắc không? » Bình-trọng quát lên rằng: « Tao thà rằng làm quỉ nước Nam, chớ không thêm làm vương đất bắc. Tao đã bị bắt, thì có một chết mà thôi, can gì mà phải hỏi lời thôi! » Thoát-Hoan thấy dỗ không được, sai quân đem chém.

Thành-tôn Thượng-hoàng cùng Nhân-tôn và Hưng-đạo-vương nghe tin Trần-binh-Trọng tử tiết, ai nấy cũng động lòng thương xót.

Xa-giá về Thanh-hóa. — Hưng-đạo-vương thấy nguy cấp lắm, bèn rước xa giá ra Quảng-yên. Thuyền đi đến sông Tam-chĩ thuộc châu Tiên-yên), bèn sai một tướng dẫn chiếc thuyền rồng ra cửa biển Ngọc-sơn (thuộc châu Vạn-linh, tỉnh Quảng-yên) làm cho nghi tình quân giặc. Tướng nhà Nguyên là Lý-Hằng và Khoan-Triệt sai người do thám biết thuyền ra Ngọc-sơn là giả, mới dẫn quân đuổi theo đến sông Tam-chĩ. Hưng-đạo-vương rước xa giá lên bờ đi đến làng Thủy-chũ, rồi lại xuống thuyền ra sông Nam-triệu (tức Bạch-dăng giang, thuộc Hải-đương) vượt qua cửa biển Đại-bàng (thuộc huyện Nghi-đương) rồi vào tỉnh Thanh-hóa.

Bấy giờ quân Nguyên đại thế lắm, đóng khắp các nơi, từ vùng Bắc-ninh, Thăng-long Thiên-trường chỗ nào cũng có Toa-Đô, Đường-ngột-Đãi, Ô-mã-Nhi đánh ra. Nhân-tôn kinh động, Thượng-hoàng, đêm ngày lo sợ, Nhà-nước ngất ngưỡng nguy như trùng-chồng. Bọn hoàng tộc Trần-ích-Tắc, Trần-tú-Viên đều ra hàng Thoát-Hoan hết. Chỉ có Hưng-đạo-Vương phụng xa-giá đi, treo nọp vượt biển, trải gió dầm mưa, thể lực tuy cùng, nhưng vẫn bền vững một lòng, tìm kế đánh giặc, lo liệu việc nước, không lúc nào rời sợ suốt cả. Thật là có tài đại-tướng, có thể cứu dân giúp nước, tiếng ẽ muôn đời.

TRẦN HÀM-TỬ-QUAN

Trần-nhật-Duyệt đánh đuổi Toa-đô Đạo quân của Toa-đô ở Chiêm-thành kéo ra đánh lấy tỉnh Nghệ-an, Trần-quang-Khải đem quân lui ra mặt ngoài giữ các đường hiểm-yếu.

Toa-đô đánh mãi không được, mà lương thảo thì lại một ngày một cạn đi, bèn cùng với Ô-mã-nhi dẫn quân xuống thuyền vượt biển ra ngoài Bắc, để hiệp binh với Thoát-hoan.

Trần-quang-Khải được tin ấy, cho người về Thanh-hóa phi báo. Nhân-tôn hội quân-thần lại hỏi kế. Hưng-đạo-vương tâu rằng: « Toa-đô từ Chiêm-thành trở ra, qua vùng Ô-lý (Thuận-hóa) Hoan-Nghệ-an) Ái (Thanh-hóa) đương sá gặp-gheñh, quân sĩ vất vả, nay lại vượt biển ra ngoài Bắc, thì sức lực cũng đã quá mệt. Vậy nên sai một tướng đưa quân ra đón đường mà đánh thì chắc phá được. »

Nhân-tôn nghe lời, sai Trần-nhật-Duyệt làm chấp-chức và Trần-quốc-Toản làm phó-tướng, đưa 5 vạn quân ra đón đường đánh Toa-đô ở mặt Hải-dương. Ra đến bến Hàm-tử (thuộc huyện Đông-an, Hưng-yên) thì gặp chiến-thuyền của Toa-đô, Nhật-Duyệt liền phân binh ra đánh (tháng tư năm Ất dậu = 1285). Quân Nhật-duật bấy giờ có bọn Triệu-Trung là tướng nhà Tống trốn sang xin đi tòng chinh, mặc áo đeo cung như quân nhà Tống. Đến khi giáp trận, quân Nguyên trông thấy bọn Triệu-Trung, tưởng là nhà Tống đã khôi phục được nước Tàu, rồi cho quân sang cứu Annam, đưa nào cũng sợ hãi bỏ chạy. Quân ta đuổi đánh, quân giặc thua hại mất nhiều lắm. Toa-đô lui ra giữ ở cửa biển Thiên-trường.

Trần-nhật-Duyệt thắng trận cho người đưa tin về Thanh-hóa. Hưng-đạo-vương được tin mừng ấy, vào tâu với vua rằng: « Quân ta mới thắng, khi lực đang hăng, mà quân Nguyên mới thua, tất cũng chột dạ. Vậy nên nhân dịp này tiến quân đánh Thoát-hoan để khôi phục Kinh-thành. »

Vua nghe lời, truyền sắp sửa binh tướng. Sức có thượng-tướng Trần-quang-Khải ở trong Nghệ-an ra, xin đi đánh Thoát-hoan. Vua liền sai Quang-khải thâu xếp quân-sĩ để ra đánh Thăng-long, và truyền lệnh sai Trần-nhật-Duyệt đóng quân giữ chặn đường không cho bọn Toa-đô kéo lên hiệp với Thoát-hoan.

(Còn nữa)

TRẦN-TRỌNG-KIM.

TẠI NHÀ IN
ÔNG F.-H. SCHNEIDER
 7, Boulevard Norodom
 SAIGON

Lectures Françaises

Ông CARRÈRE
 SOẠN

Gồm nhiều chuyện hay
 và có ích.

Trước hết nói về nước Lang
 sa sơ khai cho đến lúc thành
 trị bây giờ, sau hơn một trăm
 bài đủ các thứ chuyện khoa
 ngôn ngữ.

Giá..... 1 \$ 00
 Tiền gởi..... 0 10

PHOSPHATINE FALIÈRES

LÀ BỘT NUÔI CON NIT

Có trữ tại tiệm Thương-đăng, chủ tiệm là G. RENOUX

Nhứt hàng bảo-tê-sư, Sài-gon, trước rạp hát lầy

Và tại tiệm thuốc Pháp-A, đường Thủy-bình môn-bà, số 215, Chợ-lớn, ngang nhà giấy ra lửa lớn

LỜI RAO RẤT TRỌNG HỀ. — Bột hiệu Phosphatine Falières là một món vật
 thực rất bổ dưỡng để nuôi con nít từ sáu bảy tháng, nhứt là trong khi dứt sữa
 nó, hoặc trong lúc nó đang nở nang. Nó giúp cho nó mọc răng, nó trợ cho máu lớn
 xương, nó ngừa phỏng hoặc nó tử hình hạ liệt là bệnh hay sanh ra trong lúc nóng hạ

CÓ MỘT MINH NHÀ NAY CÓ QUYỀN

THAY MẶT CHO NHÀ ĐỨC SÙNG VÀ LÀM XE MÁY

TẠI THÀNH **St-Étienne**

Mà thôi

Hàng F. MICHEL, CAFFORT Successeur ở Đường **Catinat số 36**
SAIGON

Có Bán SÙNG
 đủ thứ và đủ kiểu, BÌ,
 THUỐC, ĐẠN, XE-MÁY, ĐỒNG-HỒ
 và đồ NỮ-TRANG. Đồ đã tốt lại giá rẽ

Lục-Châu muốn mua vật chi thì xin để thơ như vậy:

M. F. MICHEL, CAFFORT Successeur, 36, rue Catinat -- SAIGON.

Tại nhà in ông F.-H. SCHNEIDER
 7, Boulevard Norodom. — SAIGON

KIM-VÂN-KIỀU. ông P. Trương-vinh-Kỳ

in tại rồi.
 Không hình..... 1 \$ 00
 Cả hình..... 2 00
 Tiền gởi..... 0 10

NHÀ IN ÔNG F.-H. SCHNEIDER
 7, Boulevard Norodom. — SAIGON

KIỀU CHỦ có **THỢ KHẮC CHỮ**
 về in sách và **THỢ VẪM**: in sách, thơ,
 công thiệp và văn. Kiểu cách nào đều làm
 được hết.

Tại nhà in ông F.-H. SCHNEIDER
 7, Boulevard Norodom. — SAIGON

NỮ-TÁC, ông P. Trương-vinh-Kỳ in lại rồi.
 Sách để dạy đèn bà con gái. Ai cũng biết danh
 tiếng ông đốc. Hãy mua mà coi thì rõ.

Giá..... 0 \$ 25
 Tiền gởi..... 0 04

SAIGON · THƯỢNG ĐẲNG DƯỢC PHÒNG
G. RENOUX

NHỨT HẠNG BẢO TÊ SƯ, NGANG RÁP HẠT LANGSA
 TIỆM CŨ HOLBÉ, SÁNG TẠO TRONG NĂM 1865

Tiệm này cổ cựu và to hơn hết các tiệm trong quận hạt
Cuộc dọn dẹp bảo chế y như các tiệm thuốc to đương thời tại PARIS

BẤT NHỊ GIÁ

Thuốc men và các món đồ khác bán trong tiệm đều là đồ nhưt hảo hạng
 Trừ đây tiệm, mà mỗi kỳ tàu đều có chở qua luôn luôn

Đồ hóa-học, thuốc men để dùng bán trong tiệm thuốc, đồ dùng về kĩ-nghệ, về nghệ chụp ảnh, được thảo, đồ bỏ rứt, và đồ phụ tùng theo tiệm thuốc, kiển chai ly trong sở thiết-nghiêm, nay chăm-chu, âu nhi khoa, thị-học và cực-chuẩn-túc-chí-cơ-khi. Bán đủ các thứ đồ dùng rong nhà thương, nhà bệnh v. v.

Rương sắt bỏ theo tàu, dùng trong nhà vườn, nhà ruộng, xe hơi v. v.

Đồ máy làm thuốc hoàn thuốc tẻ. Thiết-nghiêm phân giải theo cách hóa-học, để tìm kiển vi trùng và phân giải hàng hóa, dọn đồ bỏ rứt và thuốc trừ độc, chuyên-môn, **thuốc hiệu chữ R của ông lương-y Holbé bảo chế, mà trị bệnh hút á-phiện.**

Đồ hương-vi về cuộc vệ-sạch. Bán đủ các thứ đồ để chụp hình. Bán sỉ và bán lẻ.

Tiệm thuốc tại Chợ lớn hiệu là **Pháp-Á dược-phòng ngan nhà giấy xe lửa.**

Giấy thép nói tiệm Saigon: 215. — Giấy thép nói tiệm Chợ lớn: 336

Mỗi lần mua thuốc phải coi cái nhãn hiệu đã nạp tại tòa cầu chứng y theo luật.

Hy viết thơ mà xin sách được-tính-lượng-hiện bằng chữ quốc-ngữ và chữ-nho, và sách riêng nói giá cả đồ chụp hình.

SAIGON THƯỢNG ĐẲNG DƯỢC PHÒNG
G. RENOUX

NHẤT HẠNG BẢO TÊ SƯ, NGANG RÁP HÁT LANGSA

TIỆM CŨ HOLBÉ, SÁNG TẠO TRONG NĂM 1865

Tiệm này cổ cựu và to hơn hết các tiệm trong quán hạt

Chức dọn dẹp bảo chế y như các tiệm thuốc to đương thời tại PARIS

BẤT NHỊ GIÁ

Thuốc men và các món đồ khác bán trong tiệm đều là đồ nhất hảo hạng

Trừ dây tiêm, mà mỗi kỹ tâu đều có chờ qua luôn luôn

Đồ hóa-học, thuốc men để dùng bán trong tiệm thuốc, đồ dùng về kĩ-nghệ, về nghệ chụp ảnh, dược thảo, đồ bó rịt, và đồ phụ tùng theo tiệm thuốc, kiện chai lọ trong sở thiết-nghiêm, nay châm-chui, âu nhi khoa, thị-học và cực-chuẩn-túc-chi-cơ-khi. Bán đủ các thứ đồ dùng trong nhà thương, nhà bệnh v. v.

Rương sắt bỏ theo tâu, dùng trong nhà vườn, nhà ruộng, xe hơi v. v.

Đồ máy làm thuốc hoàn thuốc tẻ. Thiết-nghiêm phân giải theo cách hóa-học, để tìm kiếm vi trùng và phân giải hàng hóa, dọn đồ bó rịt và thuốc trừ độc, chuyên-môn, **thuốc hiệu chữ R của ông lương-y Holbé bảo chế, mà trị bệnh hút á-phiện.**

Đồ hương-vi về cuộc vệ-sanh. Bán đủ các thứ đồ để chụp hình. Bán sỉ và bán lẻ.

Tiệm thuốc tại Chợ lớn hiệu là Pháp-Á dược-phòng ngan nhà giấy xe lửa.

Giấy thép nói tiệm Saigon: 215. — Giấy thép nói tiệm Chợ lớn: 336.

Mỗi lần mua thuốc phải coi cái nhãn hiệu đã nạp tại tòa cầu chứng y theo luật.

Hy vọng mà xin sách được-tính-lược-hiền bằng chữ quốc-ngữ và chữ-nho, và sách riêng nói giá cả đồ chụp hình

SAIGON · THƯỢNG ĐĂNG DƯỢC PHÒNG

G. RENOUX

NHẤT HẠNG BẢO TÊ SỰ, NGANG RÁP HÁT LANGSA

Tiệm cũ HOLBÉ, SÁNG TẠO TRONG NĂM 1865

Tiệm này cổ cựu và to hơn hết các tiệm trong quán hạt

Cuộc dọn dẹp bảo chế y như các tiệm thuốc to đương thời tại PARIS

BẤT NHỊ GIÁ

Thuốc men và các món đồ khác bán trong tiệm đều là đồ nhưt hảo hạng

Trừ dây tiem, mà mỗi kỳ tàu đều có chở qua luôn luôn

Đồ hóa-học, thuốc men để dùng bán trong tiệm thuốc, đồ dùng về kĩ-nghệ, về nghệ chụp ảnh, dược thảo, đồ bó rịt, và đồ phụ tùng theo tiệm thuốc, kiền chai ly trong sở thiết-nghiêm, nay châm-chui, âu nhi khoa, thị-học và cực-chuẩn-túc-chi-cơ-khi. Bán đủ các thứ đồ dùng trong nhà thương, nhà bệnh v. v.

Rương sắt bỏ theo tàu, dùng trong nhà vườn, nhà ruộng, xe hơi v. v.

Đồ máy làm thuốc hoàn thuốc tề. Thiết-nghiêm phân giải theo cách hóa-học, để tìm kiem vi trùng và phân giải hàng hóa, dọn đồ bó rịt và thuốc trừ độc, chuyên-môn, **thuốc hiệu chữ R của ông lượng-y Holbé bảo chế, mà trị bệnh hút á-phiện.**

Đồ hương-vi về cuộc vệ-sanh. Bán đủ các thứ đồ để chụp hình. Bán sỉ và bán lẻ.

Tiệm thuốc tại Chợ lớn hiệu là Pháp-Á dược-phòng ngan nhà giấy xe lửa.

Giấy thép nói tiem Saigou: 215. — Giấy thép nói tiem Chợ lớn: 336.

Mỗi lần mua thuốc phải coi cái nhãn hiệu đã nạp tại tòa cầu chứng y theo luật.

Hãy viết thư mà xin sách được-tánh-lược-hiền bằng chữ quốc-ngữ và chữ-nho, và sách riêng nói giá cả đồ chụp hình